

ORGONAZÚGÁS

KÖLTEMÉNYEK

IRTA
VIETÓRISZ JÓZSEF

A SZABOLCSVÁRMEGYEI BESENYEI-KÖR KIADÁSA.

* (A Kisfaludy-Társaság ülése.) A Kisfaludy-Társaság június 4-én, szerdán, délután 5 órakor tartja a nyári szünet előtt utolsó felolvasó ülését a Tudományos Akadémia kistermében. Ez ülésen Némethy Géza két eredeti költői levelet olvas föl, majd Bartók Józseftől Jönnék a gyerekek címmel történeti rajz következik, azután Vargha Gyula néhány verset mutat be Thalgy Lóránt vendégtől, Szász Károly pedig egy részletet Vietorisz József vendégnek Senki Pál című költői elbeszéléséből, a mely a minap elnyerte az Akadémián a Nádasdy-jutalmat. A társaság elnöksége ezután hívja meg a közönséget a nyilvános felolvasó ülésre. 724.842/1.

ORGONAZÚGÁS

KÖLTEMÉNYEK

IRTA
VIETÓRISZ JÓZSEF

Költés

A SZABOLCSVÁRMEGYEI BESENYEI-KÖR KIADÁSA.

M 194.458

ORSELYS SIECHENYI KÖNYVTÁR

1908/R leltár

Nyomatott Jóba Elek könyvnyomdájában, Nyiregyháza. 905—1923.

Orgonazúgás.

Tinéktek az orgonaszó
Csak templomi, ünnepi hang,
Mint árnyakon olvadozó,
Lágy dallamu esti harang ;
De nékem egekbe törő
Nagy szárnyain álmatagon
Varázsszavu, bűvös erő,
És ihletadó hatalom.

Majd felfele vonja szívem,
Hol angyalok éneke zeng,
Majd fészkeim ölébe viszen,
Hol lelkem öröme dereng ;
Feltárja az emberi lét
Ezerszerü változatát,
Elzengi hazám örömét,
Elsírja hazám panaszát . . .

Tinéktek az isteni lant
Egy pillanat élve csupán,
Ha elszomorítna-a hant,
És vágytok az élet után ;
De nékem az életem ő,
Mert tiszta világba emel,
Hol gondjaimat feledő
Dalaim vele zenghetem el.

Megszenteli bennem a hit,
Remény s szeretet melegét.
Halk szózata tettre hevit
Eszmék örök érdekeért ;
És vágyaim álma felett,
S emlékeim álmain át
Virrasztva ad enyhületet,
Hogy áldjam az élet Urát !

Felfelé.

Fohász.

Felszáll imámban,
Hálaimámban
Lelkem az Úrhoz,
Vágyva, esdve száll;
Magasztos énekem
Zengi hatalmad,
Zengi jobb kezed,
Nagy Isten!

Áldd meg örökre,
Áldd meg örökre, örökre
Tiszta fohászom;
Fényben is, meg árnyban is
Adj a szívemnek, ah
Adj szent megnyugvást,
Amen!

Hit.

Ha Isten úgy akarja,
Hogy ostarozni fog,
Ha porba sújt a karja,
Hogy összeroskadok:

Hiába állnak résen
 A császnak ezrei,
 Ő fogja szenvedésem
 Könnyét letörteni !

Ha Isten úgy akarja,
 Hogy boldogítani fog,
 Ha bönöm eltakarja,
 Hogy hozzá juthatok :
 Hiába a veszélynek
 S halálnak rémei :
 Ő fogja rám az élet
 Kelyhét kiönteni !

Hiába szép az álom :
 A vége ébredés ;
 Elmúlik a világon
 Boldogság, szenvedés . . .
 Jó s rossz napok sorában
 Vallom, tudom, hiszem :
 Életben és halálban
 Megtart erős hitem !

Élet, út és igazság.

Életünknek boldogsága,
 Jó atyánk és Istenünk :
 Üdvösségünk forrására
 Csak tebenned ismerünk.
 Véghetetlen gazdagság,
 Élet, út és igazság :

Téged vallunk jóban-rosszban,
 Megmaradunk táborodban,
 Megnyugoszuunk sátorodban.

Szent igédnek tisztasága,
 Törjenek bár ellene,
 Nem marad a pusztaságba :
 Épit, hódít szelleme.
 Mindenható ereje
 Örök élet kútfeje ;
 Amit erre építettem,
 Meg nem rontja a hitetlen.
 Mindörökké rendületlen.

Gondolatunk szabadsága,
 Célodig bár nem ér el :
 Hozzád visz a magasságba,
 Igazságra vezérel.
 Útadat ha meglelem,
 Nem gyötörhet félelem,
 Nem leszek a bűnnek rabja,
 Földi pályám megmutatja,
 S lelkemet a mennynek adja !

—

Harangszó.

Csendül-kondúl új harangszó,
 Hozzád szálló, mennyekbe hangzó.
 Atyánk, jóságos Istenünk !
 Ide szólit templomodba,
 Hol tehozzád felfohászkodva
 Vigasztalást, békét lelünk.

Tiszta áldozattal :
 Hittel, alázattal
 Ünnepeljünk ;
 Jertek, jertek
 Hívő lelkek,
 Üdvötlőkre ünnepeltek !

Csendül-kondúl bús harangszó,
 Hozzád szálló, mennyekbe hangzó,
 Élet-halál nagy Istene !
 Ha sírjában megpihenhet,
 Ki néked élt s meghalt tebenned :
 Porában is ott vagy vele !
 Földnek szenvedését
 Váltja új reménység
 Szebb hazánkban ;
 Bár az élet
 Semmivé lett :
 Él örökre fent a lélek !

Csendül-kondúl víg harangszó,
 Hozzád szálló, mennyekbe hangzó,
 Örök, hatalmas Istenünk !
 Megtöri a bűn hatalmát,
 Hirdeti a menny diadalmát,
 Te voltál, vagy s leszel velünk !
 Add : hívő lélekkel,
 Szent, igaz étellel
 Magasztaljunk ;
 Veled járjunk,
 Hozzád vágyjunk,
 Mindörökre téged áldjunk !

Remélni és csalódni . . .

Remélni és csalódni . . .
 Ki az, ki nem remélt?
 S van-é, ki nem csalódott,
 Az Isten tudja, mért?!

Álmodni szövének tavasszal,
 Ez életünk sora,
 És álmainkat ősszel
 Sem érjük el soha.

És egyre ostromoljuk
 A földet és eget,
 És egyre sír a lelkünk
 A bús romok felett . . .

Boldog, ki már tavasszal
 Tanult lemondani,
 S kit ősszel is hevítnek
 Az ifju álmai!

—

Az élet útján.

Járjuk az életnek fáradságos útját,
 Nem tudva, nem kérdeve: honnan és hová?
 Vérzenek beléje, kik lihegve futják,
 S fáj a lelke, aki szebbnek álmodá;
 És ha ott a pályán néha meg-megállva
 Széttétekint a vándor a bús, csüggedő:
 Nem deríti arcát béke napsugára,
 Torzvonásra válik rajta a redő.

Mért e nagy tolongás, mért e nagy sietség?

Mért e sok veríték s meddő küzdelem?

Mért viaskodik a jog s a kötelesség?

Mért győz a hatalmas az erőtlenen?

Nincsen a betegnek soha gyógyulása?

Nincsen a gyengének sehol fegyvere?

Munkája gyümölcsét, aki vet, ne lássa?

S a hívő reményét kétség törje le? . . .

Nem! Ne zúgolódjál, lázadozó lélek,

Vess számot magaddal, s csak magadra vess;

Érzed biztatását léted jobb felének:

Igaz úton élni szép és érdemes!

S hogy hited kétségek meg ne ingathassák,

Hallanod kell ezt a belső szózatot:

„Én vagyok az élet, az út, az igazság!”

„Jőjjetek hozzám, kik megfáradtatok!”

Én vagyok az élet, amaz örök forrás,

Melyből támadt minden, s melybe visszatér;

A halál félelme csúf istenkáromlás, —

Új célokra hív majd újabb munkatér.

Mennél súlyosabbnak érzed a keresztet,

Annál biztosabb az, amit vársz, remélsz;

Nincs egy hajszálad, mely valaha elveszhet:

Élsz öröktől fogva, és örökre élsz!

Én vagyok az út, mely biztosan vezérel

Mély titoknak látszó, messze cél felé;

Megtalálsz szívednek édes melegével,

És jaj annak, aki szívét nem lelé!

Más ha sírt, s te mégis érzékellen voltál,

Más ha elesett, s te föl nem emeled:

Hasztalan szívedben minden gazdag oltár,

Könnye, áldozatja, vére — nem elég!

Én vagyok a tiszta igazságnak lelke,
 Szenvedőnek atyja, bűnnek ostroma;
 Boldog, aki vágyát s célját bennem lelte,
 Nem csalatkozott az, s nem is fog soha!
 Egy szemernyi hitre várat építettél,
 S ebben igaz fényt nyer minden ismeret,
 S többet ér tenéked minden ismeretnél
 Tudni, hogy veled van s megtart Istened!

Mért a fáradtságtól mindjárt roskadoznod?
 Mért a kétkedéssel megkisértned Őt?
 Mért a csüggedéssel tenmagad kinoznod?
 Mért megállnod minden kis göröngy előtt?
 Eszméid hatalmát, érdemed jutalmát
 Hogyha nem hiszed, kár értök küzdened;
 És ha föl se vennéd végtelen kegyelmét,
 Eldobod magadtól üdvösségedet!

Nem kívánni mindent, inkább adni másnak,
 Megbecsülni, amit sorsom juttatott,
 Rajta lenni, hogy csak boldogságot lássak,
 Új munkára várni minden új napot,
 Örvideni tudni az örvendezővel,
 Sírní a síróval, s teljes éltemen
 Szép összhangban élni erővel, idővel —
 Ezt a lelki békét add meg, Istennem!

Békesség tinéktek!

Világ zúgásába
 Ünnepi hang csendül:
 Bűvös ígét hirdet
 Békességrül, csendrül.

Buzdító szózatja
 Megragadja lelkem :
 Ezt keresem én is
 Vágyva, reménytelen.

Ez a küzdelemnek
 Fénye, dicsősége :
 Fáradalmas élet
 Nyugodalmas vége.

Áthatja az Ige
 Az egész világot,
 Árasztja fényével
 A világosságot.

Ó te, békességnek
 Áldott hirdetője,
 Ó te, embereknek
 Áldott megmentője !

Csak a te számodra
 Nem terem boldogság,
 Tested-lelked egyre
 Tiporják, tapossák.

Mért, hogy e világon
 Csak tövisek vannak ?
 S aki mindenkié,
 Senkije sincs annak ? ...

Alkoss, Ige, építs
 Tiszta lelket bennünk ;
 Tanítson meg bölcsőd
 Emberekké lennünk !

Karácsony.

Nincsen a földön
 Oly nagy hálaérzet,
 Mint amilyen jót
 A kegyelem végzett;
 Ó hisz az ember
 Ezer sebet érzett,
 Majd belevérzett!

S ím az időknek
 Teljessége jött el,
 Megtelik a szív
 Drága örömökkal;
 Bűnös igánkból
 Egy gyermek emelt fel
 Nagy szeretettel!

Ami sötét volt,
 Világossá váltott,
 Béke, igazság,
 Édes, meleg álmok ...
 Ó te nagy eszme,
 Töltsd be a világot,
 Úgy leszen áldott!

—

Tábori kórházban.

Magyar katonák,
 Szenvedő vitézek,
 Szabad hazánkért
 Élni-halni készek:

Fájdalom és gond
Senkit ma ne bántson :
Itt a karácsony !

Angyali szózat
Hirdeti a békét,
Sebzett szíveknek
Biztos menedékét ;
Ti is reménnyel,
Hittel fogadjátok :
Áldást hoz rátok !

Testi és lelki
Fájdalmakból bőven
Jutott ki nektek
E szörnyű időben ;
Mégis, ha csak ma
Velünk éreznétek :
Nem könnyeznétek !

Kinek messze van
Szerető családja :
Lelke nyugalját
Nehezen találja ;
Mégis megértő
Jó szívek közt járván,
Nem marad árván !

Üdvösségünkre
Im ma született meg
Istene a nagy,
Örök szeretetnek ;
Hitnél, reménynél
Erősebb valóság :
Mennyei jóság !

Legyen dicsőség
 Istennek a mennyben,
 Legyen a földön
 Béke az emberben ;
 Szálljon szivünkre,
 Hogy mindent megváltson :
 Boldog karácsony !

Akácvirág. m

Van szebb virág is, kedvesebb is,
 Ezernyi bimbó minden ágon :
 Szeretni mégis tégedet szeretlek,
 Fehér akácvirágom.

Igénytelen vagy, egyszerű vagy,
 Útszélien élsz, magadra hagynak ;
 A fénynek és pompának kedvelői
 Lenéznek, megtagadnak.

Mit is kerésnél pálmaházban ?
 Inkább borúlsz a nádfedélre,
 Hatalmas sátoroddal mintha nászra
 Öltöztetnéd fehérbe.

A nagy teremtés indulóját
 Hallom sokmézű fűrtjeidben :
 Hisz milliónyi munkás zsong tebenned
 Reggeltől esteliglen.

Egyforma mind, s oly egyszerű, mint
 Fehér színednek tisztasága ;
 Nem büszke, hogy egeket ostromoljon,
 De nem is húll a sárba.

Gyűjt a jövőendő nemzedéknek,
Épit folyton, bár nem magának ;
Csodás virág te : akik jót akarnak,
Mindnyájan rád találnak !

És mámorító illatodban,
Amelybe lelkedet lehelted,
Az élvezetnek szomju vágya mellett
Megérezem én a lelket :

Virágszál, vízcsepp, porszem, ember,
Ha élt is, elhal észrevétlen ;
Csak egyesülve nyerhet győzedelmet
Száz satnya nemzedéken !

A láncszemek, ha szertehúllnak,
Erőtlen kis semmiségek ;
Egymásba fűzve-forrva ellenállnak
S a harc tűzében égnek !

Útjokba állhat vak sötétség,
Bánthatja önzés : mindhiába —
Felvirrad egyszer emberméltóságunk
Szebb, boldogabb világa !

Ó én sejtelmes éjszakáim,
Akácvirágos, lázas éjek :
Ti adtok szárnyat lelkem óhajának,
Hogy küzdjek és reméljek !

Bölcsőm akác tövébe ringott,
Akác hulljon sírom halmára :
Igy hívjon egykor boldog ébredésre
A győzelemnek harsonája !

Dal az életről.

Oly szép az élet
 Vágyak s remények
 Virágfakasztó
 Szép hajnalán ;
 Igézet-várás,
 Igéret-áldás,
 Kimondhatatlan
 Örök talány ...

Oly szép az élet !
 Ki fejtené meg,
 Ha minden perce
 Gyorsan pereg ;
 Rohanva élni,
 Ah, visszaélni,
 Miért sietnek
 Az emberek ? !

Oly szép az élet !
 S rút szenvedélyek
 Gyilkos hadával
 Tör rá a vész :
 A csók tűzében
 S kék tengerében
 Ott leskelődik
 A szenvedés ...

Oly szép az élet !
 S mégsem remélhet
 Üdvöt, ki könnyen
 Fecsérelé :

Mert elvakúlva,
S mámorba fúlva
Vesztére száguld
A sír felé ...

Oly szép az élet!
S hányan remélnek
Ifjan, mosolygva
Boldog tavaszt;
De haj, hiába
Szívüknek álma:
A szörnyü végzet
Széttépi azt!

Oly szép az élet!
Hogy küzdenének
A drága percnak
Áldásaért:
És szárnysegetten,
Sápadt meredten
Érzik, hogy inkább
Csapás a lét!

Oly szép az élet,
Oly kész a lélek:
Mit ér, ha a test
Erőtelen?
Az arcpiroság
Komor bizonyság:
Közelg feléjük
A végtelen ...

Oly szép az élet!
Mint harci ének

A nagy világot
 Harsogja át :
 Erőnk javával
 Harc a halállal, —
 Zengjük az élet
 Diadalát !

Október hatodikán.

Isten, ki megdicsőíted
 A vértanuk halálát :
 Adj lángoló, erős hitet
 A hosszú éjszakán át !
 Bár vérbe fojtsák :
 Él a szabadság,
 S ők szebb jövőnkért
 Ontottak drága vért —
 Áldd meg magyar hazánkat !

Isten, ki ott harcolsz velünk
 Ezer csaták tűzében :
 Vidd győzelemre fegyverünk
 A népjogok nevében !
 Alázd meg őket,
 A hitszegőket,
 S a szent igazság,
 Döntse el a tusát —
 Áldd meg magyar hazánkat !

Isten, ki megjutalmazod
 A híveket s hívőket :
 Fordítsd el rólunk ostorod,
 Deríts ránk jobb időket !

És bármi érjen,
Csak a hon éljen!
Mi érte élünk,
Küzdünk és szenvedünk —
Áldd meg magyar hazánkat!

Halottak napján.

Miért e pompa, mért e lárma
A fényben úszó sírokon?
Ne lépj halottad szent porára
Hivalkodásból, jó rokon!

Ha nincsen egy parányi könnyed:
Hiába minden áldozat;
S ha van: titokban ejtve könnyebb-
Meglelni megnyugvásodat!

„Csak egy virágszált!”

Tizenhat évvel, élte hajnalán
Boldog menyasszony lett egy szép leány;
Derült világa volt a tiszta hit,
Édes reménnyel szőtte álmait.
Ábrándjainak bűvös fátyolát
Gyöngéd kezek hű gonddal ápolák,
S testvérei, a tündérszellemek,
Sápadt arcára rózsát hintenek.

Ó az a rózsza! Úgy elnéztem én
 Virágfakasztó május reggelén,
 S balsejtelemmel búsan gondolám:
 Nem jött-e későn, vagy nagyon korán?!
 Szegény leány! Mint égető parázs,
 Tünt fel szemén a végső lobbanás;
 Felgyúlt, kihamvadt, s ő pihenni tért ..
 S előmbe áll a rettentő miért?

Mily átok súlya fekszik úgy miránk,
 Hogy bimbájában hervad a virág?
 Oly sok a bűn, s a bűnös oly kevés,
 Hogy ártatlanra sújt a szenvedés?!
 Vagy tán jutalmul adja végzetünk,
 Hogy elszólitván, nem szenvedhetünk?
 S legboldogabbnak az nevezhető,
 Kit legkorábban hív a temető?!

Mint a tavasz, a díszbe öltözött,
 Úgy tünt nekem föl a rózsák között:
 Újján a gyűrű, mirtus a haján,
 Tán szólna is, ha megszólítanám!
 S mint aki értünk áldást esd alá,
 Két kis kezét imára kulcsolá.
 Szívszagató, gyötrő emlékezet ...
 Az angyalok közt nem lehetne szebb!

Nem, nem! Ne mondja nékem senkisé,em,
 Hogy a halál szép: nem, én nem hiszem;
 Hisz bár reményünk száz virága hull,
 Csak élni vágyunk olthatatlanul!
 Ember! Ha szenvedőnek sóhaját
 Hallván, szived irgalom járja át:
 Önmagadért is mentsd, amíg lehet,
 Az egyetlen szép, drága életet!

Utolsó ima.

A pályát megfutottam,
 Előttem áll nyitottan
 Síromnak éjjele ;
 Poromban is imádlak,
 Életnek és halálnak
 Erős, hatalmas Istene!

Nincs fájdalom szívemben,
 Oly jó lesz ott pihennem,
 Hol ég nyugalma vár ;
 Enyészetet levetve
 Élek tovább örökre,
 Nem pusztulás, üdv a halál!

Uram, te szőlítettél,
 Új élet és új oltár
 Van a felhők felett ;
 Szolgádat elbocsátod,
 Légy mindörökre áldott,
 Vedd, vedd magadhoz lelkemet!

Új ösvényen.

Mit keressz e mái megifjúlt világban,
 Messzetűnt időknek bús emléke, te?
 Hasztalan beszéded, könnyed is hiában :
 Ami elmúlt, elmúlt, s nincs új kezdete.

Közted és közöttünk szédítő nagy mélység,
 S annyi ellentmondás végtelen sora ;
 Ami nekünk fény, az néked vak sötétség ...
 Meg nem érthetjük mi egymást, nem, soha !

Mit törődöl most is régi istenekkel,
 Ég felé törekvő hitnek gyermeke ?
 Egy is sok minékünk, templom annak sem kell,
 És ki tudja, áld-e, avvagy büntet-e ? !
 Mert ha nincsen Isten : hol van aki lássa,
 Mit cselekszik titkon jobb vagy balkezünk ?
 És ha van : lehet-e más a hivatása,
 Mint hogy megbocsássa, amit vétkezünk !

Mit beszélsz minékünk széprül és nemesrül,
 Álmodó, álmodója, harcok harcosa ?
 Mi magunknak élünk testestül, lelkestül,
 Minket meg nem téveszt semmi harctusa !
 Szép az, ami hasznos, ami gyűjt a kasba,
 Mind bolond az, aki mellőz érdeket,
 S az nemes csak, ami fölvisz a magasba,
 Ahol a dicsőség fénye integet !

Mit kívánsz mitőlünk szenvedést, lemondást,
 Másokért megizzadt pálya vándora ?
 Jóságod jutalmát imhol magadon lásd ...
 Ahová nem hívtak, mért is jársz oda ?
 Mért viselned mások nem rád bízott gondját ?
 Elveszett idő így minden pillanat ;
 Mért nem veszed észre, hogy kacagva mondják :
 Légy te büszke pálma, s nőjj a súly alatt !

Mit görnyedsz a munka rabláncára verve,
 Rég ledöntött eszmék balga hőse, itt ?

Nem szabad a lélek, amíg nagy a terhe :
Rázd le hát a rabság bús bilincseit !
Nem közénk való az, aki élhetetlen,
Mert virágot hervaszt minden égi láng,
S mi is elhamvadjunk ily szent örületben ?
Inkább dőljön össze az egész világ !

A fészek dalaiból.

Nap.

Nap kell a tavasznak
Hogy életet adjon,
Nap kell a virágnak,
Hogy újra fakadjon ;
Szerelem a szívnek
Legszebbik virága,
Szerelem az élet
Igaz boldogsága.

Te vagy az én napom,
Te legnagyobb jószág,
Te vagy a szívemben
Egyetlen valóság ;
Benne a te lángod
Új világot ébreszt,
Istenem, tán meg sem
Érdemeltém én ezt !

Áldó sugaraddal
Hintsd be lépteinket,
Mint ahogy mi téged,
Úgy szeress te minket ;
Áldjon meg az Isten,
Ahogy én kívánom,
Mind a két kezével,
Mind a két világon !

—

A te lelked.

Elvonúlva, csendben élni,
 Mindenkiel megbékélni,
 Együtt kelni, együtt járni,
 Senki mástól mit se várni;
 Gondolatban, szóban, tettben
 Egyetértve mind a ketten,
 Egy a más szavára lesni,
 Egy a más kedvét keresni;
 Gondtalanul, munka nélkül,
 Menten a lét küzdelmétől
 Elfeledni, ami földi,
 Más bajával nem törődni:

Ez volt az én legfőbb vágyam,
 Ezt reméltem, ezt kívántam,
 Ezt ígérték ifju álmok —
 S mégsem adtak boldogságot!

A világon bárhol élni,
 Önmagunkkal megbékélni,
 Más örömét megkettőzni,
 Más sebeit bekötözni;
 Elviselni, ami fájó,
 Fel se venni, ami bántó,
 Nagy vágyakról lemondani,
 Egymás terhét megosztani;
 Kevés gonddal, sok munkával,
 Tiszta szívnek zálogával
 Emelt fővel járni-kelni,
 Egymást meg is érdemelni:

Ez az igaz, boldog élet,
 Ezt keresem, amíg élek,
 Álmom a sors így cserélte —
 A te lelked áldom érte!

Szégyen a könny . . .

Szégyen a könny, büszke férfi,
 Szülje bár a kétség,
 Hogy szivedben nem fakad már
 Biztató reménység;
 Húzd a terhet napról-napra
 Panasz nélkül, szótlán,
 Egy az élet, s kezdetével
 Vége is már ott van!

Szégyen a könny, büszke férfi,
 Szülje bár a bánat,
 Hogy hiába roskadozott
 Munkában a vállad;
 Mindenedet elvesztetted?
 Kezd előlről újra,
 Csak a gyávát sújtja porba
 Szenvedések bújá!

Szégyen a könny, büszke férfi,
 Szülje bár a szégyen,
 Hogy a gőg, a semmi gázol
 Minden szent erényen;
 Méltatlanul bántanak meg?
 Jóval fizesd vissza,
 Sziklabérc az önértet, ha
 Mocsoktalan tiszta!

Ó, de mikor felderül rád,
 Az a nap, az édes,
 Mikor élni, élni kívánsz,
 S minden olyan fényes.

Mikor szived tele van, hogy
 Üdvét megköszönje :
 Egy, csak egy könny nem szégyen, a
 Boldogságnak könnye !

Ibolyaszedés.

Fakadó erdőben
 Ibolyát kerestem,
 S alig-alig láttam ;
 Mosolygó szemedben
 Lelkedet kerestem,
 S mindjárt megtaláltam.

Halavány ibolya
 Virágos tavasznak
 Első hirdetője ;
 Sötét szemed lángja
 Epedő lelkemnek
 Újjáteremtője.

Ibolya hirdeti
 Erdőnek, mezőnek
 Új feltámadását ;
 Szemed is sejteti
 Egész életemnek
 Minden boldogságát !

Pardon, kisasszony!

A lepkeszárnyu, könnyüvérü,
 Vig múzsa egy szép reggelen
 Kopogtatás nélkül suhant be
 Szobámba, s szoba állt velem.
 Micsoda ajk, micsoda nézés:
 Merő ígézet volt a lány,
 Álmodni sem lehetne szebbet . . .
 — Pardon, kisasszony! ön talán —

— Nem tévedett, bár szent igaz, hogy
 Nem jártam így a többivel,
 Vártam, hogy ön keres fel engem,
 Nem jött el ön — én jöttem el!
 S hogy itt vagyok, ez önnek semmi?
 Még csak nem is siet felém?
 Nos, egy-kettő, édes barátom . . .
 — Pardon, kisasszony! — szóltam én.

Ön fél, szegény fiú! de semmi,
 Majd megtanítom én magát;
 Ha megteszi, mit úgyis óhajt,
 Csak nem hiszi, hogy már megárt?!
 Nos, lopjon egy csókot, ki tudja
 A másikat nem kéri-e?
 S ha kapja, mim lehetne nékem . . .
 — Pardon, kisasszony! senkije!

Eh, ostoba! mind semmi néked
 Ez arc, e vállak, e kebel?
 Hogy benne tűz ég, s mindegyikről
 Ezer poéta énekel?!
 —

Értem zúg tapsvihart a színház,
 Értem ragyog a táncterem,
 Értem verekszik a kaszánya . . .
 — Pardon, kisasszony! ismerem.

Ismersz? Nem ismeresz, sült bolond vagy,
 Szép szóra sem tudsz hajlani,
 Másképp velem jönnél, ha hívnak
 Az üdvösségnek karjai!
 Velem dicsőség útja biztat,
 Elismerés, aranyhegyek,
 Míg nélkülem tüskés az útid . . .
 — Pardon, kisasszony! nem megyek!

Nem jössz? Maradj hát! Ó ha tudnád:
 Egész világ engem szeret;
 Örvend, ha látja, mint mosolygok,
 Búsul, ha látja könnyemet.
 Ezernyi csók csitítja ajkam,
 Ha néha esd a vigaszért,
 S ezernyi ajk örvend e csóknak . . .
 — Pardon, kisasszony! ép azért!

Megvagy! Hja, a világ van érted,
 És nem te érte! Nyitva van
 A zár, a biztos, csalhatatlan:
 Boldog vagy, ó boldogtalan!
 Jövel te, kisdéd szalmakunyhó,
 Fölötted békenap ragyog . . .
 Boldog vagy — és nekem bevallod?
 — Pardon, kisasszony! az vagyok!

S a lepkeszárnyu, könnyüvérü,
 Szép múzsa úgy lebbent tovább,

Hogy látni nem tudtam szemében
 A csábító fény mámorát.
 Tán köny fakadt, vagy gúnyos árnyék
 Vonúlt el a pillák alól? . . .
 Susogva mondom még utána:
 — Pardon, kisasszony! — s nincs sehol.

Édes kicsi lányom.

Hóvirág se volt még,
 Mikor megszülettél,
 Befagyott az ablak,
 Zúgott a hideg szél;
 S te már itt vagy mégis,
 Beteljesült álom,
 Tavasz ibolyája:
 Édes kicsi lányom!

Boldog angyalok közt
 Mosolyogva láttunk,
 Nem is emlegettünk,
 Mégis egyre vártunk;
 Fogsz-e mosolyogni
 Ezen a világon,
 Bűnös emberek közt
 Én kicsi lányom?

Ma még azt se tudják,
 Ki törödnék véle,
 Hogy te vagy apádnak
 Kincse, szemefénye;

S holnap úgy lehet, hogy
 Magam azt kívánom :
 Ne ismerjen senki,
 Édes kicsi lányom !

Ápoló karunkon
 Fölnevelünk téged,
 Virrasztó szemünkbe
 Hej, sok könny is téved,
 Ki tudja, mi végre,
 Ki tudja, mi áron ?
 Hogy is értenéd azt,
 Édes kicsi lányom ? ! ...

A mi kis fészkünkben
 Jól fog menni dolgod,
 Jó anyáddal én is
 Addig leszek boldog ;
 Hej, de mikor aztán
 Olyan félve várom :
 Mi lesz majd belőled,
 Édes kicsi lányom ? !

Nem azt fogják látni,
 Mi a lelked éke,
 Csak azt fogják nézni :
 Gazdag vagy-e, szép-e ?
 S jaj neked, ha úgy vagy,
 Mint levél az ágon :
 Kikacagnak minket,
 Édes kicsi lányom !

Hej, de jó az Isten !
 Nem úgy lesz az, nem, nem :

Míg te ránk mosolyogsz,
 Nincs kétség szivemben ;
 S míg te gondtalanúl
 Alszol a kis ágyon :
 Imádkozunk érted,
 Édes kicsi lányom !

Ha a sok reménység
 Mind valóra válna,
 Ha a sok imádság
 Urához találna :
 Nem lenne boldogabb
 Senki a világon,
 Mint te, gyöngyvirágom,
 Édes kicsi lányom !

Fürdőn.

Jöjj, csendes este,
 Hadd festegesse
 Tündéri kéz a
 Szív álmait ;
 E fényben-árnyban,
 Zajos magányban
 Nincs itt a lelkem,
 Hideg van itt.

Erdők, virágok
 Ölébe járok,
 Zúgó patakkal
 Vár a berek ;

Oly szép világ ez,
 Oly ifjúvá tesz,
 És mind olyan jók
 Az emberek.

Mit ér e szépség,
 Ha enyhülését
 Vágyó szívemnek
 Föl nem lelem?
 Mit ér e jóság,
 Ha bús valóság:
 Hogy nem vagy itten
 Te is velem?!

Téged kereslek,
 Mikor az estnek
 Bizalmas árnya
 Reám borúl;
 Téged kívánlak,
 Mikor a vágyak
 Szikrája bennem
 Mind lánggra gyúl.

Hiába minden ...
 Emlékeimben
 Látnál, ha fekszem,
 Ha ébredek;
 Csak egy hitem nagy:
 Hogy mindenem vagy;
 Csak egyet érzek:
 Szerelmemet!

Fejem lehajtom,
 Neved sóhajtom,

Áldást rebegve
 Rád, édesem ;
 Te rám tekintesz,
 Mosolygva intesz,
 Aztán elalszom
 Szép csendesen.

Hajnalban.

Szobánkba még be nem kacsint a nap,
 Álmos sötétben árnyak játszanak ;
 Szunnyadva lassan, félig éberem
 Csendnek nyugalma, béke van velem.

És látok angyaltiszta arcokat,
 És hallok égi, bűvös hangokat ;
 Érzem, hogy ott még velük álmodom,
 S tudom, hogy értük már imádkozom.

Aludjatok még, szép virágaim,
 Boldog, kit álom ringat karjain ;
 Aludjatok kis fészkünk rejtekén,
 Szép álmotoknál itt virrasztok én !

... Imhol kakasszó hallik messziről,
 Vidám pacsirta száll az égbe föl,
 S egyszerre hajnalt int, jelez nekünk
 A mi pacsirtánk, drága gyermekünk ...

Ki mondja néki : kelj fel, édesem ? !
 Ki készíti, hogy kacagjon édesen ? ...
 Angyalka lebben a kis ágy felett,
 Mosolygva néz rá, néki integet.

S aztán a párna, paplan lekerül ;
 Halkan lopózva, észrevétlenül
 Nagy útra kél, kincsért se szólana,
 Szomszédban alszik még a kismama ...

Karjára bukkan, átölelgeti,
 Mozgatja : semmi ... oda se neki !
 Onnan nyakára jut, tovább oson,
 S arcára hajlik fent a vánkoson.

S amennyi csókot jobbra-balra hint,
 Nem győzőm én azt számbavenni mind :
 Mért száll e perc is lopva, hirtelen ?
 Hosszúra mért nem nyújtod, Istenem ! ?

Hármasban aztán kész a vígalom,
 Ha azt lehetne úgy elmondanom !
 Kacagva, játszva vígan hentereg
 Egymás ölen a három kis gyerek ...

Elszáll az álom, csábja már kevés,
 A nyugalomnál szebb az ébredés ;
 S mikor benéz a kandi napsugár,
 Áldása boldog kis családra száll !

—

Pihenő.

Mint a vándor, megpihennék
 Hűvös erdő árnyán,
 Mint a madár felrepülnék
 Gondolatom szárnyán.

Révedezve, álmodozva
 Fellegekbe járnék,
 És szívemre ráborulna
 Valami nagy árnyék.

Ó ne engedj messze szállva
 Tévelyegnem, édes,
 Vonj karodba, úgy emelj fel
 Lelkem Istenéhez !

Nem bolyong a végtelenbe
 Az igazi boldog,
 Kis világ az ő hazája,
 Kis ház, kicsi gondok.

Nem pihenni vágy a lelkem :
 Élni akar érted,
 Úgy, ahogy a szívem mondja,
 S ahogy te megérted.

Hozzád térek mindenünnen,
 Veled szállok messze,
 Egy a szívünk, egy a lelkünk :
 Föld alattunk, ég felettünk
 Csókba forrad össze !

—

Boldog vagy-é ?

Boldog vagy-é, hiába kérdem,
 Te meg hiába mondanád :
 Ha úgy van, csak tiéd az érdem,
 Ha nem, csak engem ér a vád.

A lelked, ó e tiszta lélek,
 Örömré, szenvedésre kész ;
 Hozzá ha bizton fel nem érek,
 Hiába szólsz, hiába kérsz.

Kevés a szó, semmit se mond az,
 És aggodalmat nem vesz el,
 Elég nekem, ha rám mosolygasz,
 Elég nekem, ha könnyezel.

Elég, ha néha rám mosolygasz :
 Tudom, nem érzel bánatot ;
 Elég, ha néma könnyet ontasz :
 Tudom, hogy én is sírhatok ...

Ó hát ne bízd a röpke szóra,
 Ne bízd a jót, mert elrepül ;
 S ne bízd a bajt se, mert leszólja
 A nagy világ kegyetlenül.

Addig miénk az, ami édes,
 Amíg magunknak is titok ;
 Hozzá se nyúlj mély gyökeréhez,
 Meglásd : kinő, virúlni fog.

S addig nem érzed mind a gondját,
 Amíg tiéd a fájdalom ;
 Ha egyszer kézről-kézre dobják,
 Kacagnak eltűnt álmodon ...

Boldog vagy-é, ne mondja ajkad,
 Habár ezerszer kérdeném,
 Ne lássa bár szemem terajta :
 Megérttem s véled érzem én !

Fiam bölcsője előtt.

Megérkezel hát, kis fiam, te is,
 Aranyvirágunk: nénikéd után,
 Boldog mosollyal nézem arcotok,
 Picinyke bimbók áldott rózsafán;
 Ó hogyha tudnád, mennyi szép reményt
 Hoztál magaddal biztatón, vigan,
 Hogy vártalak már, hogy kívántalak ...
 Isten hozott hát, édes kis fiam!

Mily nagy világ ez, akár vágyaim,
 Milyen kicsiny vagy, akár a való;
 S mégis tebenned látom, érezem,
 Hogy élni édes, fáradozni jó!
 Hisz amit én csak ép hogy kezdheték,
 Bevégzed azt te bizton, boldogan;
 Előtted áll az élet, a jövő ...
 Légy jobb apádnál, édes kis fiam!

Mily nagy világ ez, szinte végtelen,
 Akár a mennybolt, álmaim hona;
 Arasznyi létünk szűk határiból
 E más világba térek én, oda,
 Hol nincs irigység, gond és fájdalom,
 Mint itt alant a porban úntalan ...
 Ha téged is majd csábit ez, vagy az:
 Légy jobb apádnál, édes kis fiam!

Mily szép világ ez: fényes napsugár
 Világosítja édes arcodat,
 Madárcsicsergés hangzik messziről,
 Kertünkben illatos virág fogad ...
 Ah, elsötétül néha néked is,

Meglásd : a rózsatőn sok túske van,
Hányszor csalódtam, hányszor csüggedék —
Légy jobb apádnál, édes kis fiam !

Mily szép világ ez : mindenütt mosolyt
És játszi képet látsz magad körül ;
Boldog fiú te, míg vakon hiszed,
Hogy mind tévéled érez és örül !
Legyen tebenned több s erősb a hit,
S ne rontsanak meg téged annyian ...
Eh, gyenge voltam, s jött a büntetés —
Légy jobb apádnál, édes kis fiam !

Mily jó világ ez : nézz csak erre, nézz,
Bölcsődre hajlik édes jó anyád,
Nappal becézget, őrizi álmodat,
Ó hogyha tudnád : szentnek mondanád !
Történhetik majd bármi is veled,
El nem hagy ő a sors csapásiban ;
Ó meg ne bánts d őt, mint nem egyszer én —
Légy jobb apádnál, édes kis fiam !

Mily jó világ ez : im veled vagyok,
Nézlek, karomra veszlek boldogúl,
S míg messze-messze hord a képzelet,
Könny hull szememből, szívem elfogúl :
Lesz-e erőm majd baj s veszély között
Vezetni lépted könnyen, biztosan ? !
Fog-e kis ajkad egykor áldani ? ...
Légy jobb apádnál, édes kis fiam !

Isten hozott hát, édes kis fiam,
Aranyvirágunk : nénikéd után !
Boldog reménnyel nézem arcotok,
Picinyke bimbók áldott rózsafán ;

Felnősz, remélni fogsz és küzdeni,
 Visz sorsod el, ki tudja, hogy hova,
 Magasbbra juthatsz, s többre, mint apád,
 De boldogabb már nem lehetsz soha!

Vénülünk . . .

Vénülünk, vénülünk,
 Aranyos kis szentem,
 Ime három éve
 Éldegélünk ketten.
 Mily kevés idő kell
 Harminc esztendőre!
 No de ki beszélne
 Szívesen előre
 Oly hosszú időre? ! ...

Szó ami szó : eddig
 Másat alig tettünk :
 Hordozni egymásnak
 Terhét segítettünk . .

Meg is szaporodott,
 Pici kis családunk,
 Annál erősebben,
 Biztosabban állunk,
 Még többet is várunk !

Békességre kelünk,
 Nyugalomra fekszünk,
 Mindig csókolózunk,
 Soha nem veszekszünk.

Isten tudja, hogy van :
 Gondtalanul élünk,
 Mindenkit szeretünk,
 Senkitől sem félünk,
 Hiszünk és remélünk !

Hogy a holnap mit hoz,
 Ki törődik azzal ?
 Ki gondol az ősre
 Virágos tavasszal ? ...

Jó az Isten, jót ad,
 S mindig tele kézzel,
 De ha nem adna is :
 Megelégedéssel
 Érjük be kevéssel.

Egy nap, mint a másik
 Nyeréség minékünk ;
 Észre se vesszük, hogy
 Már is mennyit éltünk.
 Egy-egy fordulónál
 Szemünk visszapillant :
 Nem fáj, hogy elértük,
 Nem fáj, hogy elillant —
 Hála, hogy ránk virradt !

Ünnepeljük hát meg
 Közös ünnepünket :
 Édes kicsi lányunk
 Köszöntsön fel minket,
 Ma még gügyögéssel,
 Édes biztatóval,
 Holnap, holnapután
 Drága, okos szóval —
 Nekünk mindig jóval :

„Jó apám, jó anyám!
 Gondban és örömben
 Szeressétek egymást,
 Szeressetek engem!”
 Egymásra borúlunk,
 Ez a mi áldásunk, —
 Szeretetek atyja:
 Nézd könnyhullatásunk,
 Halld fohászkodásunk!

Mikor olyan szomorúan . . .

Mikor olyan szomorúan
 Nézel a vak éjszakába,
 Azt hiszem, hogy nincs a földnek
 Több virága;
 Azt hiszem, hogy úgy maradtam,
 Mint az árva,
 Mikor olyan szomorúan
 Nézel a vak éjszakába.

Hova lett a bimbónytő,
 Búfelejtő régi kedved?
 Mért is annyi gondolattal
 Ébren lenned?
 Mért, hogy akik álmodznak,
 Nem felednek?
 Hova lett a bimbónytő,
 Búfelejtő régi kedved?

Megenyhíti szenvedésed
 Az a könnycsepp szempilládon ?
 Semmi szép nincs, semmi jó nincs
 A világon ?
 Mindeneknél, mindenüknél
 Szebb az álom ?
 Megenyhíti szenvedésed
 Az a könnycsepp szempilládon ?
 És ha fáj is, és ha bánt is
 Minden, ami megzavarna :
 Nem hagy az én forró szívem
 Egymagadra,
 Veled marad jóban-rosszban,
 Élve-halva,
 Még ha fáj is, még ha bánt is
 Minden, ami megzavarna !
 Ó ha látnád, ó ha tudnád,
 Hogy repülnek napok, évek :
 Szárnyat adnál mind a bánat
 Fellegének,
 S rám borulnál : mégis, mégis
 Jó, hogy élek,
 Hogyha látnád, hogyha tudnád,
 Mint repülnek napok, évek !
 Hisz a földi boldogsághoz,
 Én Istenem, oly kevés kell :
 Nem kívánni lehetetlent
 Szívvel, ésszel,
 Hanem bölcsen beérni a
 Jobb kevésssel,
 Kacagni a nagy világot,
 S játszani a szenvedéssel !

Fáradt vagy . . .

Fáradt vagy, a keresztet
 Alig viselheted,
 Szíved dobogva reszket,
 Tested-lelked beteg.

Érzed: betelt a mérték,
 S nem boldogít a hit,
 Mint akinek letépték
 Örökre szárnyait ...

Mi fájdalom gyötörhet,
 Mi jók enyhítsenek,
 Hogy ily panaszra törnek
 Ott benn a mély sebek?

A boldog ifjuságért
 Sóhajtozol talán,
 Hol gondtalan a máét
 Élvezted hajdanán?

Vagy szebbnek, édesebbnek
 Álmodtad a jövőt,
 S hogy gondok is jöhetnek,
 Ez bánt idő előtt?

S ha mindjárt semmiképen
 Vád csak hozzád se fér:
 Hol van, kit életében
 Gond, fájdalom nem ér?

Örömmek, fájdalomnak
 Forrása újra más?
 Kétségben meghajolhat
 Az önfeláldozás?

S nincs-é a szenvedésben
 Szent, tiszta érzelem :
 Fájjon, de mégsem érzem,
 Hisz másért szenvedem !

Kis gyermekünk imája
 Nem ad új szárnyakat ?
 Picinyke lábnyomába .
 Nem új remény fakad ? ...

Nem, nem — panasz ne sértse,
 Ha könnyed csókolom,
 Egy élet szenvedése
 Enyhüljön ajkamon !

Vagy félve, rám mi várhat,
 Aggódva kérdezem :
 Tehetsz-e még csodákat,
 Jóságos Istenem ? !

—

Félsz a haláltól . . .

Félsz a haláltól ... szörnyű gondolat
 Megvívni azt a legnagyobb tusát,
 S porrá enyészni ott a föld alatt,
 Hol nincsen élet, nincsen ifjuság.
 Félsz a haláltól ... mintha egyre látnád,
 Egy emberélten hirtelen hogy átvág,
 S hogy dönti romba szép reményeid ...
 Ez hát a vége ? ... Nem, nem, ó ne hidd !

Ha jönne mostan, amig életünk
 Kedves magunkért, drága másokért,
 Mig küzdhetünk és mig remélhetünk
 Kicsinyeinkben édes pályabért,
 Ha most zokognád, hogy magához intett,
 Magadba menni, árván hagyni minket :
 Istencsapás nincs hozzáfogható,
 Még gondolatnak is irtóztató !

De látod, én őt másnak gondolom,
 S e gondolatban megnyugodhatunk :
 Ha majd elértünk mindent egykoron,
 S nem lesz reményünk, nem lesz bánatunk, —
 Ha senkinek miránk szüksége nincsen,
 Ha nem cserélünk békét semmi kincsen,
 Nem csókol ajkunk, karunk nem ölel :
 Meglátod, édes, csak akkor jön el !

S úgy jön mihozzánk, mint szelíd öreg,
 Álomba hajtó, csendes éjjelen,
 Kezünk egymásba téve fogja meg,
 S halkan susogja : jöjjetek velem, —
 És ami por volt, elmerül az éjjel ...
 De szívünk újra ifju szenvedéllyel
 Száll a magasba, szebb hazát keres ...
 Miénk az élet, higgy, remélj, szeress !

A legszebb virág.

Tudjátok-e, hol terem a
 Legislegszebb kis virág ?

Nem a kertben, nem a réten ;
 Más vidéken nyílik szépen :
 Szívünk az a kis világ !
 S hogy hívják e kis virágot ?
 — Álmodtam egy szép mesét ;
 Künn a szélvész fákat rázott,
 Énvelem meg tündér játszott,
 S édes szóval így mesélt :

Volt egyszer egy árva kis lány,
 — Mindenütt van egynehány, —
 Vézna, sápadt kicsi lány volt,
 Csak nagy szeme fénylett, lángolt,
 Szegény volt a kis leány.*
 Szép is, jó is, kedves is volt,
 Koplalt mégis eleget,
 — Régi mese, nagyon régi ...
 Ugy-e, anyám, adjunk néki
 Egy kis puha kenyeret ?

Tudott ez a szegény kis lány
 Kacagni is édesen,
 Míg a levél földre nem hullt ;
 Hej, de mikor télre fordúlt :
 Nem mosolygott sohasem.
 Ó hogy fázott, hogy didergett
 Hosszu éjszakákon át —
 — Régi mese, nagyon régi ..
 Ugy-e, anyám, adjunk néki
 Egy kis meleg, jó ruhát ? !

Mostohája volt szegénynek,
 Szeretetlen, szigorú ;

Hogy megverte : föl se vette,
 Ámde hogy őt nem szerette :
 Hogyne lett vón szomorú ?!
 Hej, pedig hogy rossz lett volna,
 Nem mondhatja senkisé ;
 — Régi mese, nagyon régi ...
 Ugy-e, anyám, mondjunk néki
 Egy-két jó szót szívesen ?!

És mi lett a kis leányból ?
 Fordult egyet a világ,
 S felkarolva, támogatva
 Felnevelte szépre, nagyra
 Az a legszebb kis virág :
 Az, mely igaz boldogsággal
 Tölti be a sziveket,
 Mely örömmel ad, ha adhat,
 De sohasem vár jutalmat —
 A jóltevő szeretet !

Kedves napom van . . .

Kedves napom van : ott lenn a porban
 Játszik napestig két kis gyerek ;
 Leány az egyik, fiú a másik,
 Várat, hegyet mit építenek.

Jár-kél a kis lány, öccsét tanítván,
 Tesz-vesz, rakosgat, vagy csókot ad,
 S az úrfi szépen ül a középén,
 És osztogat nagy parancsokat.

Ki adja néki, hogy úgy megérti
 Szó nélkül egymást a két gyerek ?
 Mért ül az egyik, mért jár a másik,
 Mikor közösbe építenek ?!

Figyelve nézem : már-már egészen
 Felépítette a kis leány,
 S a kis fiú most várat fatornyost
 Egy mozdulattal össze-vissza hány ..

Ki mondja nekem, hogy erre mért nem
 Fakadt a kis lány egy könnyre sem,
 Hanem kacagva azt hajtogatta :
 Mért sír kis öccse keservesen ?

Ó majd ha egyszer nagyra növekszel,
 Fogsz-é kacagni ily nagy vigan ?
 S fogsz-é te is még építeni ismét
 Én kis leányom, én kis fiam ?!

Anyám s feleségem.

Én édes jó anyám, s édes feleségem !
 Hol találnék méltó éneket hozzátok,
 Mikor ami jó van a földön és égen,
 Szeretteitekre mind-mind lehozzátok !
 Értetek küldöm fel szívem hő imáját :
 Áldja meg az Isten kezetek munkáját,
 Áldja meg ajkatok minden mozdulatját,
 Áldja meg lelketek minden gondolatját !

Ez a két szív kiért dobog hevesebben ?

Gyermekek, unokák, feleljetek rája !

Ez a két ajk kit is csókol édesebben ?

Nincs a nagy világnak olyan fia, lánya !

És amit reggeltől estig fáradoztok,

Könnyel, veritékkel mind amit áldoztok,

Akárhova menjek, akármerre nézzek,

Mind csak éretted van, édes kicsi fészek !

Aki él a földön, boldogságot óhajt,

Küzd, fárad, belehal, s nem éri el mégsem !

Egyik kincs után fut, hatalomért sóhajt,

Más a dicsőségért van mindenkor résen ;

Veszekszik a koncon, marja embertársát,

Nincs előtte szentség, tisztelet, barátság ...

Ti a boldogságot nem mástól várjátok,

Itthon keresitek, itthon találjátok !

Hej, pedig ide is milyen könnyen ér el

A nagy élettenger hulláma, iszapja,

Mikor hajlékunkat nem puha kenyérral,

Hanem kemény kővel : gonddal látogatja !

Hányszor olyan nehéz még az imádság is,

Hányszor olyan könnyű már a bolondság is...

Ami olyan nehéz, megosztjátok velünk,

Ami olyan könnyű, felejtjük — s remélünk !

Nem virágos kert bár életünknek útja,

Nékem az üdvösség mégsem pusztá álom,

Ő az, aki látja, Ő az, aki tudja :

Ti vagytok e földön legfőbb boldogságom !

S mikor a kis fészek apraja és nagyja

Áldó kezeteket áldva csókolgatja :

Áment mond rá még az Isten is az égben,

Én édes jó anyám, s édes feleségem !

Hét esztendő.

Hét esztendő's háborúnak
 Emlékei tornyosúlnak,
 Ránk borúlnak, lánggra gyúlnak
 Mind a mai szép napon;
 Rajtok amint végignézek,
 Elfog az a régi érzet,
 Mikor meg se volt a fészek,
 Csak reményem s bánatom.

Harcra keltünk, hosszú harcra;
 Ó az élet bosszus arca
 Hányszor intett bús kudarcra,
 Hogy sajogva fájt a seb ...
 Ám csapással, leverővel,
 Kedvünk mégse vette ő el,
 Szembeszálltunk új erővel,
 S mink maradtunk győztesek!

Harc az élet ... s úgy-e, mégse
 Volt okunk a csüggedésre?
 Mind a kettőnk szívverése
 Összedobbant szüntelen;
 Gond viharja elsimúlt ott,
 S egy kezével sors ha sújtott,
 Más kezével vigaszt nyújtott
 Benned, édes mindenem!

Ó hisz olyan szép az élet,
 S oly rövid, hogy szinte félek,
 Reszketek, ti lelkemé lett
 Minden kincsem, értetek;

Boldogságom, kis családom,
 Azt hiszem, csak pusztá álom,
 Aminőt a másvilágon
 Adhatnak az istenek !

Harc az élet ... ó ha benne
 Rózsabimbó nem teremne,
 Oly szomorú, üres lenne,
 Oly kietlen pusztaság ;
 S ime nekünk, hál' Istennek,
 Három édes, játszi gyermek
 Ád örökre üdvöt, enyhet,
 Mint virágos, lombos ág.

Harcra keltünk, s most sincs vége,
 Bár szivünkben égi béke,
 Múlt s jövőnek tiszta képe
 Bátorit, ha szenvedünk ;
 És ha sohse keseregtünk,
 S amit egyszer elvesztettünk,
 Nyomtalan szállt el felettünk :
 Ki lehetne ellenünk ?

Hét esztendő háborúnak
 Emlékei tornyosúlnak,
 Ránk borúlnak, lángra gyúlnak
 Mind a mai szép napon ;
 Rajtok amint végignézek,
 Elfog édes hálaérzet :
 Küzdhetek, mert áll a fészek —
 S Istenem csak áldhatom !

Itthon.

Nem magamért járok
 Künn a nagy világban,
 Nem csal oda engem
 Semmiféle vágyam.

Kis körömtől messze
 Mért is vágyakoznám?
 Ki volna ott igaz,
 Tiszta szívvel hozzám? ...

Nincsen az emberben
 Sem szeretet, sem hit,
 Várni — mindent elvár,
 Adni — nem ad semmit.

Ámitás, lenézés:
 Ő az van temérdek;
 Útba áll a jónak
 Mindenféle érdek.

Mintha minden ember
 Hajótörött volna:
 Taszigálja egymást,
 Istent káromolva!

Ő mikor ezt látom:
 Fájt belé a lelkem;
 Nem kívánom másét,
 Más se bántson engem.

Futva menekülök
 Haza, tihozzátok:
 Ide el nem érhet
 Semmiféle átok.

Ti lecsókoljátok
 Arcom veritékét,
 Letörlitek szemem
 Hivatlan vendégét.

Én meg a jó Istent
 Szüntelenül áldom,
 Édes, kicsi fészke,
 Édes kis családom !

Aranyvirágnak.

Aranyos ifjuság
 Drága tündérkertje :
 Mintha visszatérnél
 Hozzám is egy percre ;
 Higyjem-e, ne higyjem ?
 Igaz-e vagy álom :
 Nagy leánnyá nőtt fel
 Az én kicsi lányom !

Pici bölcsőd mintha
 Tegnap ringott volna,
 Tegnap tanítottunk
 A legelső szóra ;
 Hogy szaladtál mindjárt
 A legelső útnál,
 S hogy kacagtál, mikor
 Megállani tudtál !

Körülöttünk rajzik
 Ezer édes emlék,

Ó ha mindegyikre
 Szavakat is lenék !
 Tele volt kis fészünk
 Lelked melegével,
 S most aggódva kérjük :
 Minek is mentél el ?

Messze szállt levélke
 Árván maradt fárul :
 Látod-e karunkat,
 Mely feléd kitárul ?
 Hallod-e sóhaját
 Mindnyájunk lelkének ?
 Érzed-e ottan is,
 Hogy szeretünk téged ?

Tanulj meg, tanulj meg
 Nyitott szemmel járni,
 Mosolyogva tűrni,
 S helyedet megállni ;
 Ha méltó lesz minden
 Reménye és vágya,
 Tiszta, fehér lelked
 Az ég is megáldja !

—

Kis unokámmal.

Gyere kis unokám,
 Együtt játszunk ketten,
 Megértjük mi egymást
 Gondolatban, tettben ;

Te előre nézel,
 Én pediglen hátra,
 Én leszek a bölcse,
 Te leszel a bátra.
 „Felkötöm a kardom,
 Felveszem a puskám,
 Lovacskámra ülök,
 Édes nagyapuskám!”
 — Kicsi vagy még hozzá,
 Ne ülj fel a lóra! —
 Ki se mondom, máris
 Földre pottyán róla.
 „Kicsi ez a szoba,
 El se férek benne,
 Neki az ajtónak
 De nagy kedvem lenne!”
 — Ne menj, kis barátom,
 Fejedd el a falnak! —
 Ki se mondom, máris
 Nagyot koppan s hallgat.
 „Lusta ez a szürke,
 Sarkantyú kell néki,
 Repülni szeretnék,
 De ő meg se érti!”
 — Lassan járd, tovább érsz,
 Paripád is gyáva! —
 Ki se mondom, máris
 Letörött a lába.
 Katonadolog volt,
 Fel se veszed lelkem,
 Holnap újra kezdjük,
 S lovagolunk ketten

Te előre nézel,
 Én pediglen hátra,
 Nem a bölcse boldog,
 Mindig csak a bátra!

Valami elpattant . . .

Valami elpattant ...
 Szívünk megreszket, hogy
 Valakinek vége;
 Hiányos az összhang,
 Búcsúzik a béke.

Vidd magaddal, vidd el
 Az örök nyugalmat
 Utolsó emlékül ...
 Ah, de hogy leszünk mi
 A te lelked nélkül?

Hozd magaddal, hozd el
 Enyhitő áldását
 Szerető szivednek:
 Így maradsz azok közt,
 Kik híven szeretnek!

Másodvirágzás.

A mi vén akácunk új tavaszt nem várva,
 Másodszor virágzik, új díszet vett magára.

Fürtös koszorúban mintha nászra menne :
Bűvös-bájos emlék ébredszik benne,

Hej, mikor virágát hajnali szellőben
Pazar kézzel szórta mindenfelé bőven !

Menny is, föld is megtelt édes illatával,
Néki csattogott a legszebb csalogánydal.

Azt a szép világot csak még egyszer lássa,
Könnyebb lesz, vígabb lesz lassu hervadása.

Azt az édes mámort még egyszer érezze,
S nem kérdi a végről : közel-e, vagy messze !

Mit akarsz, mit akarsz, szegény vén bohó fa ?
Más nap süt az égen, máskép szól a nóta !

Gyenge virágait szomorú avarnak
Nem lengeti szellő, nem üdíti harmat.

Más hazáról, szebbről csicsereg a fecske,
Későn kel a nappal, korán jön az este.

S rád borúl az is, mely örök éjszakát hoz ...
Jer, jer édesem a viruló akáchoz !

Nekünk is akad még egy-két szál virágunk,
Alkonyodik bár : még ifjuságra vágyunk.

És ha elfogyna az utolsó remény is,
Nem hiszi el szívünk : hátha talán mégis ...

Sírjunk, hogy az élet mosolyogva tépi,
S mosolyogjunk, mert a sír sem árthat néki.

Könnyünkön keresztül, szenvedések árán
Tündököljön újra biztató szívárvany.

Élvezzük a napnak bágyadt sugarán át,
Ha már nem a mámort, legalább az álmát.

Éljünk ma a mának ; mély titok a holnap :
Megint fölemelhet, megint letiporhat.

Tedd újra fejedre szép nászkoszorunkat,
Új csókba fürösszük szomjú ajakunkat.

És ha ilyen perccel hosszabb lehet éltünk,
S úgy érzi szívünk, hogy nem hiába éltünk :

Új virágaidért porunkban is áldunk,
Ó mi vén akácunk, ó mi boldogságunk !

Ágról-ágra.

Dal az erdőről.

Mi nekem az erdő ?
Pihenés tanyája ;
Munka után, esten,
Hogy oda siessen,
Lelkem alig várja.
Benne csupa élet,
Hivogató képek,
Álmatagos árnyak,
Napsugaras rétek ...
Mennyi elevenség
S mégis mennyi fenség,
Mosolyg a teremő !
Megnyugvásnak fészke —
Ez nekem az erdő !

Mi nekem az ernő ?
Legszebb istenháza,
Benne fölemelten
Magába száll lelkem,
S porát mind lerázza.
Hajnali harmatban,
Bibor-alkonyatban
Őt csak ott kerestem,
Rá csak ott akadtam ...
Senkit nem átkozni,
Áldozatot hozni

Itt sugallt a szellő ;
 Imádságom helye —
 Ez nekem az erdő !

Mi nekem az erdő ?
 Titkaim tanúja ;
 Sokszor ha szenvedtem,
 Ha el is csüggedtem,
 Itt születtem újra.
 Buzditott, ha féltem,
 Vigasztalt, ha kértem,
 Mintha egész lelkét
 Adta volna értem !
 Boldogságom ottan
 Belekiáltottam,

S százszor is felelt ő ;
 Bizalmas barátom —
 Ez nekem az erdő !

Mi nekem az erdő ?
 Lombok susogása,
 Szellők szárnyán játszó
 Bűvös csalogányszó,
 Vadgalamb bűgása ...

Néma csendje édes,
 Sóhaja beszédes,

Mozdulata zúgás,
 Zivatarja rémes !
 Mindegyik szavában
 Egy egész világ van,
 Múlt, jelen, jövőndő ...

Dalaim hazája —
 Ez nekem az erdő !

Csalogányszó.

Mi a gyönyör? Csalóka álom,
Szőjük, himezzük boldogan;
De, mint a hímpor lepkeszárnyon,
Jön egy lehellet, s odavan.

S a bánat? Ah, nehéz valóság,
Nem hívja senki, s ott terem;
Feldúlja áldozatja sorsát,
S kínozza, gyöttri szüntelen.

Mért oly rövid a boldog élet,
S miért örök a fájdalom?
Ki merne szembeszállni Véled,
Ki sújtva áldhatsz gazdagon?

Én erdők ölére borulván,
Lelkem álomba ringatom,
És enyhülés harmatja hűll rám:
A csalogányszót hallgatom ...

A pillangó halála.

Elmúlt a vihar, felüdülve mosolyg
A rétnék ezernyi virága,
Csak ő nem emelheti árva fejét
Víg hálaimára.

Meghúzza magát a csalán tövinél,
Ott lel nyomorúlt menedéket,
Vergődik, epészti a szomja, s a nap
Ugy perzsel, úgy éget ...

Míg szerte csapongtam,
 S rózsák öle várt,
 Míg harmatot ittam
 S rá tiszta sugárt,
 Míg szinte kínálták,
 Mit szívem akart,
 S égő szerelemnek
 Szűz keble takart :
 Boldogan adtam,
 Bárki ha kért,
 Vérrel adóztam
 Vágyaikért.

Most itt van a szellő,
 A rózsá izen :
 Nos, fogsz-e szeretni
 Örökre, hiven ?
 S hallom, hogy a többi
 Mind csúfra hagyott,
 S gúnyolva kacagja,
 Hogy gyöngye vagyok ;
 Kétszeresen sújt
 Végzetem így,
 Csalfa virágnak
 Sohase higj !

S mért nincs, ki sirasson ?
 Mért senkise szán ?
 Én voltam a csalfa
 . Éltem tavaszán ...
 Ó mennyit is éltem,
 Szép volt e tavasz !
 Némülj, keserű szó,
 Szűnj, gyáva panasz :

Ó ha csak egy csók
 Intene még,
 Mámor ölében
 Érne a vég! ...

Még egyszer erőt vesz, epedve sohajt,
 Még egyszer emelgeti szárnyát,
 Húll himpora, véle az alkonyi szél
 Szebb hon fele száll át.

S kit nem keresett soha: a nefelejts
 Rá szemfedelet könnyezve takargat:
 — Nem lelt haza tán, kicsi lepke, szegényt
 Megeste a harmat ...

Tengerszem.

Felnézek a meredekre,
 Hogy nyúlik a fellegekbe;
 Lent a víznek tükörében
 Visszamosolyg tisztán, szépen.

Zordon bércek sötét árnya
 Letipor a föld porába;
 Zöldes tónak nyájas enyhe
 Fölemel a magas mennybe.

Nézem, nézem elbűvölten,
 S mégis, mégis fáj a lelkem:
 Mily gyönyörű, csodaszépség ...
 Mért zavarja kalmárnépség?

Házat épít, tesz-vesz, árul,
 Vendéget les ablakából;
 Füst lepi a hóvilágot,
 Tó vizében ruca hápog ...

Mindenütt az emberi kéz,
 Mindenütt az emberi ész ...
 Rabszolga vagy, szép természet,
 Hervadsz, pusztulsz, szent költészet!

Tisztáson.

Ma is bejártam össze-vissza
 A mi kis erdőnk útait,
 Örültem a találkozásnak,
 Hogy jószerencsém arra vitt;
 Oly ismerős, oly jó barátom
 Minden, mi benne, rajta van,
 Úgy hív, magához, úgy köszöntget:
 Itt senkisé is boldogtalan!

Im ott szalad egy fürge gyermek,
 Kacagva űz színes lepét,
 Útról letér, sűrűbe téved,
 Hálót, ruhácskát összetép;
 De néki erre semmi gondja:
 A lepke szép, mint a tavasz ...
 Csak nézem egyre a fiúcskát,
 S ráismerek: én voltam az!

Amott a hűs árnyékba mintha
 Ifjú aludná álmait,
 Pedig mosolygva néz az égre :
 Bizonynal szépet álmodik ...
 S nem titkolózik : eldalolja
 Mind, ami lelkén átlebeg ...
 Édes remények, büszke vágyak,
 Magamba mind átéltelek !

És téged is látlak, te férfi,
 Elmondja lángoló szemed,
 Hogy mély sóhaj fakad szivedből,
 Amért megáldott Istened !
 Ezért oly szép a néma erdő,
 S legszebb, mikor magad vagy ott ...
 Borúlj, borúlj imára, lelkem :
 Ó mert e férfi én vagyok !

Oly boldog érzés össze-vissza
 Járon, kis erdők útait,
 S örülni a találkozásnak,
 Hogy szívem önként arra vitt ;
 Oly ismerős, oly jó barátom
 Minden, mi benne, rajta van,
 Úgy hív magához, úgy köszöntget :
 Itt szent öröm tanyája van !

Pacsirtaszó.

Zúgó fenyves alján mélységes nagy árnyék,
 Mintha székesegyház csarnokában járnék :
 Rengeteg zúgása orgona bűgása,
 Borongó homálya mély titok varázsa.

Lebbentem a titkot, hegy s völgy ölelését :
Csábít a magasság, szédít az a mélység ;
Ezt félve csodálom, azt el sosem érem —
Fáj szinte a lelkem, forr szinte a vérem.

Mért annyira törpe, mért semmi az ember ?
Mért hordja igáját báránytürelemmel ?
Mért érzi hatalmad, tengernyi sötétség ?
Mért gyötri örökre kínozza a kétség ? ...

Egyszerre, miként ha nap kél zivatarra,
Fény támad a ködben s azt szertezavarja :
Eloszlik a kétség lelkemnek egéről —
Kis pacsirtaszó kél erdő rejtekéből.

Hogy jutottál erre, édes kis pacsirtám ?
Búbajos dalodra lelkemet kisírnám !
Azt hiszem, hogy újra szép hazámba járok :
Elhoztad magaddal a nagy rónaságot.

Könnyü szárnyát lelkem büszkén bontogatja,
Nem zavarja többé titkok gondolatja ;
Magasságon áthat, mélységeken átszáll,
Ismerőse ottan mindegyik virágszál.

Zengj búzakalászrul, zengj szőke Tiszáru! ,
Mint a puszta képe, lelkem is kitáru! ,
S égi szózatodat mélységébe zárja :
Szabadság dalosa, alföld pacsirtája !

Tátraháza.

Isten veled, szép Tátraháza,
Eljött a perc, indulni kell;
Itt hagylak, erdők és virágok,
De sohase feledlek el.

Úgy jött, akár egy boldog álom
 Mosolygó nyári reggelen ;
 Tudom, hogy mindig visszasírom,
 Ha majd reá emlékezem.

A búcsuzást csak elviselném,
 Itt vagytok a szivembe mind,
 De hajh, olyan nehéz a kérdés :
 Ki tudja, látlak-é megint ?!

Elmondanám, de nincs szavam rá,
 Mi bántja fájó lelkemet ...
 Szép társaság, szép Tátraháza,
 Isten veled ! Isten veled !

—

Abbazia.

Ah, szép a tenger, bűvösen szép
 A felkelő nap fényiben,
 Míg csillogó sugárba fürdik
 S egy habja sem pihen.
 Úgy hívogat : jer, jer karomba,
 Itt boldog minden pillanat ;
 Fáradt, beteg vagy : itt erőt nyersz,
 Én meggyógyítalak !

Ah, szép a tenger, rémesen szép,
 Mikor szemére éj borúl,
 S fölötte árnyak imbolyognak
 Sötétben, zordonúl.

Félelmetes, miként az égbolt,
 Ha rajta csillag nem ragyog
 El tőlem, aki élni óhajt :
 Én a halál vagyok !

—

Sír a nóta . . .

Sír a nóta, sír a magyar nóta,
 Isten tudja, miért és mióta !
 Megérti a fiatal is, vén is,
 Vele érzek, vele sírok én is.

Hej ! mikor úgy szép hegedűszóval
 Valahol a szárazfa megszólal,
 S belesajdúl lelkem közepébe :
 Bánatomnak se hossza, se vége !

Húzd, de lassan, húzd el azt a régit,
 Hadd menjek el „a Csap-útcán végig ;“
 Ma még én is virágok közt járom,
 Hadd tartson még ez a rövid álom.

Életünknek úgyis az a sorsa :
 Elhervadunk, mint az őszi rózsa,
 Elszakadunk hű szivek egymástul,
 „Kidől a fa, kidől mandulástul.“

Boldogságot eltemető dombra
 „Ráborúl a szomorúfűz lombja,“

S hiába zúg fejünk felett ott már :

„Cserebogár, sárga cserebogár !“

Elég volt már, fáj bele a lelkem,

Talp alá húzd, búmat hadd felejem !

Ha már úgyis keserű az élet,

Hadd mulassak vígabban is véled !

Hátha „ez az egy éjszaka végig

Eltartana tizenhárom hétig.“

S mikor „azt a kerek erdőt járom,“

Ölelésre, csókra várna párom.

Húzd el azt az epedő-sóhajtót :

„Nyisd ki rózsám, nyisd ki már az ajtót.“

„Rózsabokron jöttél a világra,“

Ne maradj hát szüretig se árva !

Fúj a szél a hortobágyi pusztán,

Bort ide, bort, melegünk lesz aztán ;

Piros borral, barnapiros lánnyal

Mit törődjünk az egész világgal !

Húzd, de vígan, bár a húr szakadjon,

Minden gondom mámorba fúladjon.

S a pirosuló hajnal hasadása,

Csak azért is jókedvemet lássa !

Bálban.

Mennyi kellem, mennyi fenség,

Csupa fehér elevenség ;

Fehér ruha, fehér lélek —
 Mennybe is beillenének !
 Hamvas pír a szűzi arcon,
 Tiszta a lány, szent az asszony,
 Glóriája szerte árad,
 Kél nyomában mély csodálat ;
 Nem elég a szem, hogy lásson :
 Ennyi angyal egy rakáson !

Három a tánc ! Itt az éjjel,
 Tele izzó szenvedéllyel ;
 Kigyúlt lángok összecsapnak,
 Szárnya nő a gondolatnak.
 Reszkető ajk kedvre csillan,
 Csillogó szem összevillan ;
 Szép menyecskék, ifju lányok,
 Éhező vágy száll utánok ;
 Édes a szó úgy titokban,
 Szív a szívvel egybedobban,
 Ki tudná mind számbavenni :
 Ezer ördög valamennyi !

Egérfogó.

Tanítja kis cicáját
 A gondos, jó mama,
 Hisz férfitársaságba
 Először adja ma.
 Helyén legyen szivecskéd,
 Légy szembe bárkivel :
 Ily szép, okos leánynak
 Érvényesülni kell !

Légy büszke, vagy ha úgy jobb :
 Ábrándos, szellemes,
 Lehetsz, ha kell, szerény is,
 Főleg pedig szemes !

Tudod te, hogy fogóban
 Akad meg az egér ;
 Nos, úgy-e, ennyi gondot
 Egy jó fogás megér !

Nem szól a lány, — eszébe
 Jutott tán valami :
 Macskát egérfogásra
 Minek tanítani ? !

—

A beteg költő.

Örömtelen volt ifjusága,
 Csak szenvedés jutott neki,
 Elfáradott a nagy tusába,
 Akár be is végezheti.

Csak szenvedés jutott neki ...
 Ez hát a sors, ez hát az élet ? !
 Akár be is végezheti :
 Fáj még a seb, de már nem éget.

Ez hát a sors, ez hát az élet ? !
 Eltűnt a vágy, elszállt a hit ;
 Fáj még a seb, de már nem éget —
 Nem érte meg szép álmait !

Eltűnt a vágy, elszállt a hit ...
 Mindég remélt s mindég csalódott,
 Nem érte meg szép álmait —
 Nem érti ezt az, aki boldog!

Mindég remélt s mindég csalódott,
 Eget keresvén, porba hűlt ...
 Nem érti ezt az, aki boldog —
 Előtte néma vád a múlt.

Eget keresvén, porba hűlt ...
 Mért csábitották édes álmok?
 Előtte néma vád a múlt —
 Nem ismeré a nagy világot!

Mért csábitották édes álmok?
 Bús sóhaját ki érti meg?
 Nem ismeré a nagy világot,
 Nem állt útjába senkinek!

Bús sóhaját ki érti meg?
 Egész lelkét öntötte dalba,
 S nem állt útjába senkinek —
 Égő szivért hol van jutalma?

Egész lelkét öntötte dalba,
 S ah! nem felelt rá senkisem ...
 Égő szivért hol van jutalma?
 Ott fekszik, lázban szüntelen.

Ah! nem felelt rá senkisem ...
 Egy könny elég lett volna néki,
 S ott fekszik, lázban szüntelen —
 Ajkán felsír a dal, a régi ...

Egy könny elég lett volna néki,
 Egy szál virág, egy hű kebel,
 Ajkán felsír a dal, a régi:
 Ha adtad, ó mért vetted el?!

Egy szál virág, egy hű kebel,
 Most is zokogni tudna rájok ...
 Ha adtad, ó mért vetted el?
 Szegény könnyek, szegény virágok!

A Czenken.

Fölöttem a bérc és alattam a róna —
 Földobban a lelkem víg tárogatóra.

Miénk ez a föld itt, e drága, ez édes,
 Miénk ez az ország, e szent, ezeréves.

Árpádnak alakját világ szeme látja,
 Árpádnak örökjét megvédi e bástya.

Árpád ivadékát eltartja ez éden,
 Sarkallja okosság, nagyvá teszi érdem!

Hadd zengjen e bérc hát dicső viadalról,
 Hadd szóljon ez emlék örök diadalról ...

És szól ez az emlék, de nincs, aki hallja,
 És zeng ez a bérc, de baljóslat a hangja.

Úgy fáj ez a hang is, úgy fáj az a szó is,
 Talán kacagó is, tán szánakozó is.

S eltűnik a bérc és eltűnik a róna —
Feljajdúl a lelkem bús tárogatóra.

Mért jönnek a felhők mind mind sebesebben?
Itthon vagyok-e még, vagy már idegenben?

Árpád ez örökjét ki mondja honának?
Árpád ivadékát ki vallja urának?

Hogy mer kicsinyelni, ki hont alig esmér?
Hogy élhet e földön, ha nem fiu, testvér? ...

Ébredjete ősök, munkára ti bölcsek:
A gyáva merészebb, a gyöngye erősebb!

Száguldjátok ismét keresztül a rónán,
Harsogjon a kürtszó a Czenk magas ormán.

Ész, kar hatalommal sújtson le keményen —
Másképp a dicsőség ez oszlopa: szégyen!

—

Bálványosvár.

Hány század óta áll a hegy fokán —
Csak Isten a megmondhatója tán ...

Hányszor cserélte büszke várurát —
Választ a zúgó szél hiába ad ...

Hányféle fegyver vívta tornyait —
A néma, holt kő int, de nem tanít ...

Intése vád is (meg ne hallja más):
A rombolásnak vége pusztulás!

Csak az erő teremt, más semmi se,
A lélek él, a többi mind mese ...

Ó hisz mesébe illenék az is,
Hogy áll a vár még, s Bálványos ma is.

Sas fészke volt ? Sast fegyver elsöpört ;
Szentség talán ? A szentség összetört.

Ledőlt a bálvány a kereszt alatt,
Belőle már csupán a név maradt.

Ököl nyomába lép az irgalom,
Erő helyébe jó a — nyugalom ...

Nem nyugalom, nem : harc az életünk,
Feltámadást csak úgy remélhetünk !

Ki megtagadta régi Istenét,
Él még a nemzet, boldogúl a nép.

Van benne munkás, alkotó erő,
Van benne lélek, el nem csüggedő.

Hisz örül áll minden magyar felett
A szebb jövő s a bús emlékezet !

—

Sajó Sándor verseskönyve.

Szerelemnek édes-bús dalai,
Úgy szeretem szavatok hallani,
Mintha tisztább világba ragadna,
Mintha az én szivemből fakadna.

Egyenes út, őszinte érzélem,
 Boldogító, hűséges szerelem,
 Ez az igaz, ez a szép, ez a jó,
 A mi szívünk-lelkünkhöz ez való!

Hányan írnak szerelmes dalokat,
 S léha bennök érzélem, gondolat;
 Nem kívánnak szeretni sohasem,
 Csak kívánni szeretnek szüntelen.

Mint a harmat virágos hajnalon,
 Dalodon is reszket a fájdalom;
 Harmatot a napsugár felissza,
 Fájdalomért öröm is jár vissza.

Bánatról is de sokan irtak már,
 De az ilyen fájdalom nem nagy kár;
 Fáj nekik, hogy istenek nem lettek,
 Fáj nekik, hogy világra születtek.

Csendes nótád mindegyik szavában
 Egy mosolygó, bájos kis világ van,
 S ez a világ tenéked elég nagy:
 Tied vagyok, te meg az enyém vagy!

Hánynak nincsen senkije, semmije,
 Mégis eget ostromol széltibe;
 Hajszolja a feltűnést, hírnevet,
 Tisztességet kigúnyol, kinevet...

Zengjen a te bús dalod csendesen,
 Örök az, mint maga a szerelem;
 Benne lelkem önmagát lelte meg,
 Áldja meg az Isten a lelkedet!

Iskolai zászló.

A mi zászlónk nem a harcok
 Véres lobogója,
 Riadalmak, diadalmak
 Nem beszélnek róla ;
 Békességnek hirdetője,
 Szelid csalogányszó
 Ez a kedves, tiszta-fehér
 Iskolai zászló.

Te vagy a mi útmutatónk
 Minden jóra, szépre,
 Fehérségünk, tisztaságunk
 Legigazabb képe ;
 Te vagy a mi büszkeségünk,
 Drágább minden tettnél :
 Mert te minket hűn szerető
 Testvérekké tettél.

Fehér színed szűz havából
 Piros, zöld is jut ránk,
 Akkor is, ha ünnepünk van,
 Akkor is, ha munkánk ;
 Lángban égő piros arcunk,
 Míg szívünkre leltünk,
 Szép remények zöld ágával
 Simogatja lelkünk ...

Lángban áll a nagy világ is,
 Háború lángjában,
 Vész harangja kong előtte,
 Vér fakad nyomában ;

S emlékére ennek a nagy
 Lágnak és tengernek
 Békezászlók fanyelébe
 Vasszögeket vernek.

Hejh, ha minden magyar hősnek
 Nevét írnók rája :
 Ezer ilyen lobogónak
 Kevés vón a fája ;
 Piros-fehér-zöld rongyát is
 Tele kéne írunk,
 S dicsőséges, mély gyászunkban,
 Örömünkben, fájdalomunkban
 Szüntelen csak sírnunk ! ...

Az ifjusághoz.

Hiába küzd rendíthetetlen,
 S uralkodik győzelmesen :
 Elvész a nép, ha műveletlen,
 S meg nem marad még híre sem.
 Az ősi fegyvert rozsda marja,
 A hősök hamvát por takarja ;
 De új életre kél nyomán
 A tiszta hit s a tudomány.

A tiszta hit létünk kovásza,
 Üdvösségünknek záloga ;
 A tudomány lelkünk fohásza,
 Mely öntudattal száll oda.
 Mily áldás, hogyha összeférnek,
 S mily átok, hogyha rossz testvérek !

Egymással boldogítanak,
Egymás nélkül üres szavak ...

Jöjj hát e helyre jó reményben,
Hazám virága, ifjuság :
Áldott, ki jó az Úr nevében,
S epeszli égő szomjuság.
Itt mindig tárt karok fogadnak,
Kincset s erőt gyűjthetsz magadnak,
Kincset, élet a sírban is,
S erőt, amely magasba visz.

A legfőbb nagyság, legfőbb jóság
Nem lesz csupán csak sejtelem :
Mint eleven, fényes valóság
Sugárzik által lelken ;
Nem lesz a kezdet titkot rejtő,
Nem lesz a vég kétségbeejtő, —
Az élet célja felderül,
Ha őt vallod vezéredül.

Feltárul itt a nagy természet
Csodája mind elméd előtt,
S bizton, mert nyitott szemmel nézed
A mindenütt ható erőt :
Föld méhe és menny boltozatja
Zárait mind lepattogtatja,
S megtudod, hogy bár végtelen,
Szolgánk lehet minden elem !

Feltárul itt : mit tett az ember
Oly sok-sok ezredév alatt,
Hogy kézzel-ésszel, küzdelemmel
Miért bukott, miért haladt.

A múltnak minden tanulsága
 Kész fegyver új meg új tusára,
 S ha nincs meg ez a fegyvered,
 Még tenmagad sem ismered.

Feltárul itt a szív világa,
 Mind, ami szép, jó és igaz,
 Nemes lélek nemes virága :
 Testvériség, részvét, vigasz.
 Költő dalában, bölcs szavában
 Amennyi tűz, amennyi láng van,
 A tiszta erkölcs útjain
 Szebb, boldogabb hazába int.

Feltárul itt száz édes emlék,
 Mely e csodás földhöz tapad :
 Bűvös nyelv zengi hő szerelmét,
 Mely feltámaszt halottakat,
 Az őserénynek, ősi bűnnek
 Példái mind szemedbe tűnnek,
 Egyik lesújt, másik emel, —
 De sohase csüggedszen el!

S feltárul itt a főigazság :
 Áldozz bár mindent, hogyha kell —
 Tovább e hon csak a szabadság
 Küzdelmes útján juthat el.
 Csak egy élet jó : érte élni,
 Csak egy halál szép : harcra kél
 Mindenkiel künn és belül,
 Ki rája törne hűtlenül.

Fel hát a méltó küzdelemre,
 Vétezd magad s álld meg helyed !

Mindannyiunk féltő szerelme
Kiséri, óvja léptedet.
Olld meg sarúd e szent küszöbnél,
S légy férfi majd, ha elköszöntél;
Halld meg hívó s búcsúszavát:
Szeresd e drága, szép hazát!

Nagy-Magyarország.

Ezer év.

Régi dicsőség csillaga kél fel,
Fénye növekszik, amíg ideér, —
Nézd a csodát, nézd lelkesedéssel
S hálaadással ez ünnepedért;
Messze jövőendő hajnala ébred,
Hirdeti új élet tavaszát ...
Ó te, ki néped előre vezérléd,
Istenem, áldd meg e drága hazát!

Mily ragyogó fény: lángja hevében
Haza tüze, béke világa lobog,
S míg a szemed fent jár a nagy égen.
Lábad alatt sír hantja dobog;
Sorra kilépnek a büszke vezérek,
Fölkerekednek a hős daliák,
S példaadásul az új ezer évnek
Szállnak a hon bérce- s völgyein át.

— Én vagyok az, kinek őshada szerzett
Hont a magyarnak, a népleverő!
Én vagyok az, kiben él ma a nemzet,
Ahol a törvény, ott az erő!
Én koronákkal gazdagodottan
Hírneves ország nagyja valék!
Én az igazság bajnoka voltam,
S boldog alattam a nemzet, a nép! —

Jöjjetek. ó ti, az égi szabadság
 Hősei: szent lobogótok előtt
 Megfut az ellen, tűnik a rabság,
 Retteg a zsarnok, reszket a föld;
 S kik jutalom helyt porba heverték
 Megsiratatlan, névtelenül,
 Drága örökség ősei, jertek:
 Áld az utód és tette hevül!
 Volt-e dicsőség annyira fényes,
 Áldozat oly nagy, mint az övék?
 Volt-e gyönyör, mit azok szíve érez,
 Akik a láncokat összetörék?
 Volt-e gonoszság annyira vészes,
 Mint a titokban fojtogató?
 Volt-e mulasztás annyira vétkes,
 Mint a jogát is megtagadó?!
 Ám amikor már bús borulattal
 Hullat ránk gyászkönnyet az ég,
 S korcsivadék önjárma alatt hal:
 Él a magyarnak az Istene még!
 Nincs fia bent már, nincs a hazának,
 Csábit a fény és foszlik a hit —
 S ím idegenben apostola támad:
 Ő maga ihleti Bessenyeit!
 Ó te, ki akkor vívtad a harcot,
 Amikoron bűn volt az erény,
 S míg az agyad munkába viharzott,
 Bent a szívedben élt a remény:
 Nézd, seregedben küzd ma a honnak
 Apraja-nagyja, öreg, fiatal,
 Ránehezült bátyák leomolnak,
 S győz a magyar, mert győzni akar!

Fel diadalra tovább is, előre,
 Míg nem uralkodik egy akarat,
 Míg csak a nemzet lángszavu őre
 S a haza bölcse példa marad !
 Fel diadalra, míg annyira nő meg
 Ősi babérhoz a pálmalevél.
 Hogy nekitörhet időtlen időnek,
 S bár vihar érje, szünetlenül él !

Régi dicsőség csillaga kél fel,
 Fénye növekszik, amíg ideér, —
 Nézd a csodát, nézd lelkesedéssel
 S hálaadással ez ünnepedért ;
 Messze jövődő hajnala ébred,
 Szemvakitón tör a felleget át ...
 Adj népedre sok új ezer évet,
 Istenem, áldd meg e drága hazát !

Magyar vagyok . . .

Magyar vagyok, magyar földön születtem,
 Még a nap is szebben ragyog fölöttem ;
 Drága nekem délibábos rónája,
 Őseimnek vére hullott reája.

Magyar vagyok, magyar anya ringatott,
 Édes szóval, szép mesével altatott ;
 Most is érzem : ő tanított igazán
 Jóban-rosszban hűn szeretni szép hazám !

Tisztességes, becsületes munkával
 Küszködöm a szegény ember sorsával.

S ami kevés szegénységem megadta,
Senki előtt nem pirulok miatta.

Mindent osztó igazságnak okáért
Mindenkinek megadom a magáét;
Nem tudom hát, mért fáj másnak oly nagyon,
Hogy a magam igazságát nem hagyom!

Kis hajlékom éjjel-nappal nyitva van,
Benne mindég tanyát lel a hontalan;
Ami telik, két kézzel is odadom,
Vendégemet testvéremnek fogadom.

Szép hazámban hányan vagyunk testvérek!
Istenem, ha együtt meg is férnének!
Mindenkivel béke az én fegyverem,
Megélhetnénk ezen az egy kenyeren!

Magyar vagyok; sok jót-rosszat megértem,
Ellenségtől, jó baráttól nem félttem;
Ne is bántson semmiféle gonoszság,
Megismeri apáimnak pallosát!

Magyar vagyok; de ha kígyó ölelget:
Nem kívánok, nem is adok kegyelmet;
Talpra állok, síkra szállok ellene,
Úgy áldjon meg a magyarok Istene!

A magyar föld.

Mit ád a magyar föld minden gyermekének?
Ó ha számbavennéd gazdag kincseit:
Megbecsülnéd azt a drága örökséget,
Mely jóban és rosszban előbbre segít;

Arany van ércében, arany a borában,
 Aranykalászának párját nem leled,
 Terített asztala istenigazában
 Készen áll előtted, s dúsabb nem lehet!

Család, kenyér, hajlék, biztonság és béke
 Jutalmazza buzgó fáradozatát,
 Multunk dicsősége, őseink emléke
 Biztat, emel, áld és magával ragad;
 S mint akit a gondok messze elkerültek,
 Lelkünk diadalnak hangjával tele,
 Büszke önérzettel emeljük fejünket:
 Él még a magyarnak ura, Istene!

Mit vár a magyar föld minden hű fiától?
 Ó ha ezt a kérdést jól megértenéd:
 Népek versenyében nem maradna hátul,
 Könnyedén leverné minden ellenét;
 Egy kis mélyebb szántás, egy kis erőfejtés,
 Parányi bölcsesség, cseppnyi áldozat
 Több, mint a mámortól hangos búfelejtés,
 Mert fokozni fogja boldogságodat!

Azt várja tőlünk, hogy mindegyik szülötte
 Egy érzésbe forrjon törhetetlenül,
 Értse meg, hogy tenger árja zúg fölötte,
 És ha össze nem tart, bizton elmerül;
 Egy lélek, egy kar se pihenjen meg addig,
 Mig csak egy testvérünk új hazát keres,
 Mert szívébe gyötrő fájdalom nyilallik:
 Cseppenként vesztett vér kínja kétszeres!

Mért sír a magyar föld minden gyermekéhez?
 Hallod-e keservét, néma panaszát?

Százszor megszaggatott keblén mért nem érez
 Szabad magyar népet, független hazát?
 Vagy nem is méltó a régi szabadságra,
 Mert hozzá lemondás bűne, átka nőtt?
 S oly sötét immár a léleknek rabsága,
 Hogy az igazságnak fénye bántja őt?

Hadd bántsa, ha vért is izzadna beléje:
 Látnia kell sorsát, nemcsak érzeni;
 Emberben az embert becsülje, ne félje:
 Ez az örök törvény, amaz isteni!
 És ha meg-megdobban földanyánk alattunk,
 S kérdi, boldogabb-e árva nemzetünk —
 Jaj nekünk, ha nem ily feleletet adtunk:
 Lelkesebb, munkásabb magyarok leszünk!

Czinka Panna Rodostóban.

I.

Félszázad év nyomja öreg Czinka vállát,
 Férjhez adja most már egyetlenegy lányát.

Egyetlenegy lányát, kincsét, büszkeségét,
 Tizenöt esztendősz ragyogó szépségét.

— Itt vannak a kérők, az érdemesebbek.
 Válaszd ki magadnak a legjelesebbet! —

— Választom, választom, csak ez egyet tűrd meg:
 Hadd kérjsem meg előbb lelkem-hegedűmet! —

Lehajtja a fejét jó hegedűjére,
Álmodozik véle, mintha választ kérne.

S csalogány-zengéssel, vadgalamb-búgással
Játszanak az édes dallamok egymással ...

— Két hétre az adjon selyemviganót rám,
Aki a legszebben kíséri a nótám! —

Hej, könnyebb a széllel versenyt be is érni,
Mint Panna nótáját módosan kísérni.

Sír a kesergője, bús a hallgatója,
Táncol toborzója, kacag ugratója.

Simúl a hegedű, bőgő beleharsan,
Fuvola zeng lágyan, cimbalom peng gyorsan.

Kéz, ajk belefárad ... hiába, hiába :
Tündérvonójának nem ér a nyomába.

Búsul Czinka Panna, hej, nagy sor is ám az,
Nem csak annyiból áll : itt a kérő, válassz !

Mit ér a legénynek minden muzsikája,
Hogyha maga büszke mégse lehet rája?!

... Fölveti a fejét egy kis idő múlva,
S ily szóval határoz lángpirosra gyúlva :

— Főköttőért pártám az vegye cserébe,
Aki a legnagyobb virtust viszi végbe! —

Nosza, nekifognak, ... nagyot kurjant egyik,
Ily hatalmas hangot sohse hallott eddig.

Másik a Sajóban fürdeni kész lenne,
Csak ne volna olyan hideg a víz benne!

Van, ki tudományát furfangba mutatja,
S csak nem akar lenni semmi foganatja ...

Súgja az utolsó: Beteg vagyok érted,
Megteszem, ha mindjárt meghalok is érted.

Aki téged szeret, gyávának ne mondják:
Elhozom Rákóczi vén tárogatóját.

Elhozom, megfújom ... jöjjön aztán bármi ...
Jobb lesz így meghalni, mint hiába várni! —

— Elhozod? megfújod? meg mernéd hát tenni?
Rákóczi dalával akarsz úram lenni?

Elhozod? megfújod? Ismered az árát:
Értem a bújdosást, tömlőcöt se bánnád?

Elhozod? megfújod? ... Áll az alku, jól van:
Nem idehaza ám, hanem — Rodostóban!

II.

Messze Rodostónak kicsi kápolnáját
Bujdosó magyarok napról-napra járkák:
Hátha megfordúlna sorsuk nemsokára ...
Hátha megvirradna otthon valahára ...

Hej, de hasztalanul száll fel az imádság:
Nincs aki megértse lelkük sóhajtását;
Rákóczi keservét nincs aki hallgassa,
Rákóczi könnyeit nincs aki olvassa ...

... Egy szép nyári estén, csak úgy valahonnan,
Innen-e vagy onnan, ki tudná hogy honnan,
Lába elé a szent, ősz fejedelmnek
Szép cigányleány húll, sírva mint a gyermek.

Kopott a kendője, tépelt a ruhája,
Anyja is aligha ismerne reája ;
Hanem a szemében lobogó tűz látszik,
Fekete hajával pajkos szellő játszik.

— Bocsásd meg, nagy uram, szörnyü merészségem,
De erre a percre vártam régesrégem,
Hogy szembe láthassam nótára gyűjtőmat,
Hogy lecsókolhassam még a port is rólad.

Czinka Panna vagyok, emlékszel a névre :
Fecskével üzenő öreg Czinka vére ...
Jaj! hogy nem üzen már se máshoz, se hozzád :
Eleven tömlőc lett szegény Magyarország! —

Integetnek néki, akik körülfogják :
Ne szomorítsa meg urok állapotját ;
Hanem a leánynak szava úgy megáradt,
Három nap beszélne, mégse lenne fáradt.

— Szegény a magyar nép, húzza még az ág is,
Sír a paraszt, hej, de sír az uraság is ...
S mind csak avval fekszik, mind csak avval kél fel :
Mikor jön Rákóczi vitéz seregével ?

Mikor jön el újra kurucok világa ?
Mikor csap le megint Rákóczi villáma ?
Fű is azt beszéli, fa is azt meséli :
Magyarok vezéri, hej! Rákóczi, Bercsényi! —

Elhallgat a leány, senki se nógatja;
 Hanem a beszédet zengő szó folytatja,
 Hogy még a halott is feltámadna tőle ...
 Fújja a cigánylány cigányszeretője.

Valami bús nóta zúg végig a tájon,
 Hogy a szenvedő szív annál jobban fájjon,
 Hogy a keserűség haragra fakadjon,
 Hogy a reszkető kar buzogányt ragadjon.

Kezdi a verbunkos andalgó nótája ...
 Hogy leng az a zászló, hogy gyűlnek alája!
 Rázendül Rákóczi büszke indulója ...
 Hogy mozdul a tábor: Lóra kuruc, lóra!

Paripák robognak, fegyverek ropognak,
 Megbomlik a rendje szép harci soroknak,
 Elhull aki futna, szágúld aki hajtja,
 Bömböl riadója: Rajta, rajta, rajta!

— Hamar a lovamat, ide a kardomat! —
 Emez is, amaz is öklöket mutogat;
 Csak egy szó, egy intés: se hallva, se kérve
 Ez a csapat most is tűzbe menne érte ...

— Régi dicsőséget visszasíró szózat ...
 Nem törték hát össze vén tárogaómat ...
 Kegyelmes a császár, köszönöm kegyelmét,
 Tartsa meg az Isten császár ökegyelmét!

Mindenem odadtam, mindenem elvette ...
 Istennek szent neve áldassék érette!
 Mondd el, édes lányom, ha talántán kérnék:
 Hős Rákóczi meghalt, csak a teste él még.

Hős Rákóczi meghalt, — lelkét eltemették,
 Mikor önvérei hazátlanná tették!
 ... Ami történt, jól van, az idő elmosza,
 Hüvelyben a kardot megveszi a rozsdá ...

Hadd maradjon ottan; más világot élünk:
 Jóbaráttól félünk, ellenségtől kérünk ...
 És ha kérni nem tud, mit adjon az árva?
 Áldását küldi a szenvedő hazára!

III.

Mit üzent Rákóczi? — Azt üzeni néktek:
 Meg nem érdemlitek azt se, hogy még éltek.

Azt üzeni néktek: nem ismerne rátok.
 Hogy hazánk siralmát némán hallgatjátok.

Azt üzeni néktek: hálátlanok vagytok.
 Hogy csak egy magyart is gyáván megtagadtok.

Azt üzeni néktek: hogyha újra eljő,
 Megint kerekedik egy fekete felhő.

Maga lesz a felhő, maga lesz a mennykő,
 Igazságot osztó, csapásokat ejtő.

Meg nem áll előtte, akinek hibája,
 Hogy temetővé lett magyarok hazája!

Tenger partja mellett, nagy Törökországban
 Egyért imádkozik bússult haragjában:

Magyarok áldóját áldja meg az Isten,
 Magyarok verőjét verje meg az Isten!

Rákóczi emléke.

Zengjen az ének, zúgjon az éljen,
 Messze riadjon a tárogató :
 Túl a határon, túl a vak éjen
 Él a nagy eszme, az üdvötadó.
 Nyílnak a sírok, győz az igazság,
 Honra találunk a hontalanok,
 Hogy fiainkat is ők hívogassák,
 Mert a szabadság lelke van ott !

Régi bajok nehezültek a korra :
 Megtizedelt nép, pusztá falak ;
 Ős joga, szent hite porba tiporva,
 Felszakad a seb a láncok alatt ;
 Bujdosik árván, elhagyatottan,
 Bánata, könny, vér mind nem elég,
 Élni erőtlen, halni tudatlan —
 Feltámasztja-e Istene még ?

Hol van a szó, mely fölmelegítse ?
 Hol van a név, mit imába vegyen ?
 Hol van a kar, mely talpra segítse,
 S bosszuja és diadalma legyen ? ...
 Hős Rákóczi, kit annyira vártunk,
 Ő te dicső, jó, tiszta, igaz, —
 Nagy Rákóczi, kit áldva imádunk :
 A te szavad, neved és karod az !

Szól sz a magyarhoz — s nagy hegyek ormán
 Újra kibomlik a szűz lobogó,
 Mozdul az erdő, s hősokeket ontván,
 Had jön elő, tüzesen robogó ;

Amit az inség börtöne mélyén
 Annyi időktől rejtegetett,
 Mind kitör elszánt fegyvere élén :
 Rabnak e nemzet nem született !

Jössz diadallal, büszke sereggel,
 Szép daliánk, fejedelmi vezér ;
 Szív tele hittel, nóta neveddel :
 Tűzbe, halálba megy, akihez ér ;
 Küzdve nevében az emberi jognak,
 Nemzeti munkád messzeható,
 Sápád az ellen, trónok inognak,
 Végzetes a szó : „Eb ura fakó !”

Sújt karod, és felharsog a „rajta !”
 Vág a kuruc hegyén és sikon át ;
 Sújt kezed újra s vérbe fojtja
 Mind, aki gyenge eladni honát ;
 Harmadikat sújt, s önmagad érzed,
 Vérzik a szív a bukás mezején —
 S mégse kiméled : minden enyészhet,
 Megmarad a becsület s a remény !

Mily becsülettel vívtad a harcot,
 Mennyire vitted az áldozatot :
 Századok élete messze viharzott,
 Hajh, de nagyobbbat nem mutatott
 Annyit e honban senkise vesztett,
 Mint az ügyért te magad vesztél ;
 Senkise hordott annyi keresztet,
 Mint te, kit önfiad is megítél ...

Nemzeti létünk záloga, fénye :
 Tart az örök harc, mint azelőtt ;

Ó ha enyészik a honfi reménye,
 Szellemed adjon a harchoz erőt!
 Hamvaid e föld visszakivánta,
 Szent örökül ime visszahozánk;
 El ne sodorja a gyenge hit átka —
 Álljon örökké drága hazánk!

Bessenyei szülőháza.

Új idők, új eszmék tüzes harsonása,
 Innen indultál az új honfoglalásra;
 Rozsdás kard helyébe fényes tollat vettél,
 Keletről nyugatra bölcsen vezérlettél.
 Műveltségünkhöz, mit száz vihar hányt-vetett,
 Te hordtad az első faragott köveket;
 Tied az úttörés minden árnya, fénye,
 Szabolcs daliája, Bihar remetéje!

Bessenyei-serleg.

Ez a serleg Bessenyei serlege,
 Tiszta borral tüzes lelket tölts bele,
 Úgy idézd a Bessenyei szellemét:
 Műveltségért, magyarságért
 Küzdjön minden nemzedék!

Bessenyei szobránál.

Örök magányod éjjeléből
 Ébredj, te nagy, csodás alak,
 A bús felejtés szégyenéből
 Tenvérid szólítanak ;
 Dalnál hivebben, lelkesebben
 Dobog feléd minden kebel :
 Egy nemzetet hordtál szivedben,
 S e nemzet szívből ünnepel !

Ki buzdított mindég előre,
 S adott merész sasszárnyakat ?
 Mi volt a lelked, hogy belőle
 Az eszme, mint szent láng fakadt ?!
 Hajnal ha voltál, fényt mutattál —
 S eszmél a nemzet és akar ;
 Villám ha voltál, tisztítottál —
 S ismét magyar lett a magyar !

Oly rémes volt a hosszú álom,
 S oly lassu a felébredés,
 Testvér seholsem a világon,
 S igaz fiú is oly kevés !
 Az elbukottak szörnyü átka
 Zúgott felettünk szüntelen,
 Fásulva nézte, aki látta —
 Jött, s elnyomott az idegen ...

Nézz, nézz nyugatra, ottan ásták
 A „sírt, hol nemzet súlyed el ;“
 Te fogtad ott fel száz csapását,
 Önfegyverével tartva fel.

A tiszta „értelmet kerested,
 S mint ők, a szépet műveléd ;
 Fölvetted a nehéz keresztet,
 Hisz a sötétség állt eléd !
 És felvonúl az ifju gárda,
 Kezébe kard, szemébe láng,
 És indul a vezér szavára :
 Lásson csodát a nagy világ !
 Ki nem tudott már lelkesülni,
 A nemzet öntudatra kel ;
 Tegnap magát alig becsüli,
 Ma kérni sem tud, — követel !
 „Ágis,” te kis parányi szikra,
 Melyből egész láng tört elő :
 Pásztortüzednél szállt ki síkra
 A megmozdított őserő ;
 Gyújt a „magyarság” kívül és benn :
 Nyelvedben élhetsz, nemzetem !
 S az új keresztség szent tűzében
 A „jámbor szándék” tett leszen !
 Érezted-é a tett varázsát,
 Míg annyi munkát végezel ?
 Érezted-é, mily buzditást adsz,
 Midőn oly messze még a cél ? !
 A múltba vágytál elhatolni,
 Hogy bátorítsad a jelent,
 A „Természet világa,” „Holmi”
 Szebb, biztatóbb jövőt jelent.
 S álmodtad-é a sors csapását
 Legszebb korodban, hirtelen ?
 Álmodtad-é, mért sújt csapást rád,
 A hit miért poklot terem ? ...

Az „emberpróbán“ általesvén
 Szabolcs daliás vére te :
 Mért oly korán, s mégis napestén
 Lettél „bihari remete ? !“

Te általélted azt a harcot,
 S az eszme túlélte tégedet,
 Te föl se vetted a kudarcot,
 S a nemzet büszkén emleget ;
 Nem legnagyobb bár, nagy te mégis.
 Legjobbaink közül valál,
 Nagy lelkedért megáld az ég is,
 És megdicsőít a halál !

Szent ihletéssel jár közöttünk
 Az alkotó, gyújtó ige,
 Lelkessel im frigyét kötöttünk,
 Jöjj, szállj be szívünk mélyibe ;
 Hirdesd, hogy addig áll e nemzet,
 Amíg magyar lesz, küzd, remél, —
 És lásd, hogy amit vére szerzett,
 Édes hazánk örökre él !

A bihari remete.

Barlang odujában egymagamban élvén,
 Tűnődöm az ember gyarló bölcseségén :
 Hogy rontja meg őt az élet csalfasága,
 Hogy rontja meg ő az életét — hiába !
 Engem is megrontott, megrontottam én is,
 Szánom a sorsomat, s kikacagom mégis :
 Ő hiszen ha mindjárt újból kezdhethném el,
 Akkor se végezném nyugodalmas véggel !

Más nap ragyogását akkor se csodálnám,
 Más virág nyílását akkor se kívánnám;
 Vérem, a csapongó, ott is csak pezsdülne,
 Lelkem, a rajongó, ott is csak repülne!

Szembeszállnék újra minden sötétséggel,
 Megküzdenék újra minden ellenséggel;
 Ifjuságom álmát, férfikorom tettét
 Össze nem téphetnék, el nem temethetnék!

Ó én ifjuságom száz ragyogó álma:
 Megértenek-e majd itthon valahára?
 Magyar szó az ajkon, szóban magyar lélek:
 Elfeledhetnének? elcserélhetnének? ...

Hadd zengjen az ének bús tárogatója,
 Hadd hallja meg e föld maroknyi lakója,
 Százszor meg ezerszer fülébe kiáltom:
 Úgy élsz, ha magyar lész mind a két világon!

Világ városának mennyi ékességét,
 Világ szépségének mennyi édességét
 Láttam és éreztem szomju érzékekkel —
 Mégse fojthatott meg, mégse szédített el!

Megloptam az álmok tündérszép országát,
 Megloptam az eszmék bűbájos világát
 Tenéked, teérted elmaradott népem ...
 Visszaadhatod-e ifjuságom nékem?!

Visszaadtad, vissza, megfizettél érte,
 Sír bele a lelkem, úgy megfizettél te!
 Magasságba törtem, kőre követ hordva:
 Mélységbe rántottál magadhoz a porba ...

Ottan se magadhoz, eltaszítál onnan
 Szenvedni kietlen magánosságomban,
 Elhagyatva, búsan, elfeledve, árván,
 Hogy a hithagyóknak Golgotáját járnám!

Látom becsületem lassu hervadását,
 Halloom véreimnek bösz szidalmazását,
 Életem munkáját vetem latba érte —
 S nincsen aki szánna, nincsen aki védne!

Hej, pedig ha égre kiáltna a vétkem,
 Hol van, aki biztos ösvényt mutat nékem?
 Annyi kérdés, kétség, hányattatás vége
 Mért hogy a kárhozat, mért hogy nem a béke?

Ó te láthatatlan, kit mindenütt látok:
 Vedd le rólam ezt a szörnyüségés átkot!
 Te tudod, hogy türtem sok keserüséget,
 Te tudod, hogy mégse hagytalak el téged!

S ha már a világnak elbúsult kedvében
 Semmi sem az ember, „füstöt vet” az érdem:
 Ne hagyj ostorára panasszal felelnem,
 — „Igy megyen a világ” — ez járjon eszemben!

És ha eljön egyszer az a fényességes,
 Boldogabb jövődő, a gyönyörüséges,
 Mely az elvetett mag termését aratja,
 És a magvetőnek sírját látogatja:

Ami jót akartam, áraszd a hazára,
 Ami bút szenvedtem, fordítsad javára;
 Míg magyar a magyar, sirassa meg őseit,
 Míg világ a világ, szálljon rá dicsőség!

Kossuth.

Mi zeng föl az ifjak lánglelkü dalában?

Mi sír föl a vének bús énekiben? ...

Megmozdul az erdő, mint harc viharában,

Nincs aki haboznék, nincs aki pihen;

Száz év diadalmán hűll könnye az aggnak,

Oly hosszú az a bús, gyöngyharmatos út;

Száz év tanuságán buzdúlva fogadnak

Imába az ifjak, nép atyja, Kossuth!

Nép atyja, kit akkor küldött a Teremtő,

Mikor kiapadt volt már a remény,

Hazája veszendő, mert nincs elegendő

Hit, nincsen elég kar, munkára kemény:

Felszállhat-e hozzád ajkunk susogása,

Ha félve, titokban mondjuk nevedet?

Feljuthat-e hozzád lelkünk zokogása:

Hogy áldd meg örökké hű nemzetedet?!

Volt, ah ki ne tudná, Árpád örökének

Volt hőse, ha kellett, volt nagy fia sok,

Kik szent lobogót oly büszkén emelének,

Békébe galambok, csatába sasok:

Hitért bizalommal, jogért hatalommal

Vívták meg a harcot — s hordoztak igát...

Volt nagyja hazánknak, volt hőse halommal,

Nem érheti szégyen, nem sértheti vád.

De a te szavad kell, hogy sorsa pecsétjét

Saját erejében keresse a nép;

És a te kezéd kell, hogy sorra letépjék

A gyáva bilincset... áldott ivadék!

Idő kerekét megállítani egészen:

Tiéd a nagy eszme, a tiszta, igaz;

Idő kerekét megindítani merészen:

Tiéd a nagy érdem, bukásban is az!

Nem hal meg az eszme, bár sírba sodorják:

Nem ülhet az önkény örök diadalt:

Nem veszhet az érdem, bár sárba tiporják:

Hősérül a lant is tud zengeni dalt;

Hozzád jön el a nép, ha gyöngé vetését
 Jobb sors aratássá fejleszté elő;
 Hozzád jön a nemzet, ha újí a kétség:
 Benned van az íge, a tett, az erő!
 Nép lelke, kit egy cél hívott, az igazság —
 S igaztalanul bánt véled a kor;
 Nép atyja, kit egy vágy gyújtott, a szabadság —
 S itthon szabadon csak a sírba lakol:
 Villám erejében, dörgés morájában
 Taníts ezután is sok századon át,
 Hogy győzzön a nemzet vezére nyomában,
 Imádja az Istent, szeresse honát!

Kossuth szava.

Megvirradt-e már, hogy én is áldjam
 Azt a rég várt fölkelő napot,
 Mely síromban is betölti vágyam,
 Melynél szebbet nem kívánhatok?!
 Arra hívtok-é, hogy széltétekintsek
 Büszkeségnek lángsugárival,
 Mert lehulltak már a rabbilincsek,
 És jogos a győzedelmi dal?!
 Ó ha nem csak röpke fény, amit hoz
 E dicső nap, vigaszul nekem:
 Hadd boruljak újra lábaidhoz
 Nagy, hatalmas, boldog nemzetem!
 Férfi lettél, — önfeláldozásod
 Elbeszélni minden szó kevés;
 Újra érzed régi hivatásod ...
 Milyen álom, s ah, mily ébredés!

Vagy nem álom, hogy szabad hazában
 Küzd e nemzet, s nem feledte el,
 Hogy jövője istenigazában
 Az lehet csak, amit érdemel?!
 És ha sorsát már kezébe vette,
 Tudja-é, hogy szent örökbe lép,
 S nap ragyogjon, zúgjon vész felette:
 Addig nagy, míg méltó rá a nép?!
 Az se álom, hogy testvériségben
 Él e honnak minden hű fia,
 S érzi, hogy jogot tiporni szégyen,
 Mert ha így tesz, el kell buknia?!
 És ha már az ősi függetlenség
 Sziklájára alkotmányt teremt:
 Tudja-é, hogy minden nemzettenség
 Addig ép, míg alkotmánya szent?!
 S nem való-e, — jaj nekünk, hogy úgy van, —
 Hős apáknak törpe sarja kel,
 És emésztő testvérháborúban
 Annyi drága kincsünk vérzik el?!
 Félreállnak, vagy kivándorolnak
 Kéznek-észnek munkás ezrei:
 Arra sem lesz már erőnk máholnap,
 Hogy munkánkhoz tudjunk kezdeni!
 Azt se lássam, mily komor sötétség
 Fojtogatja a rablelkeket,
 S mennyi érdek nyújtja szenvedését,
 Hogy mozdulni sem tud a beteg?
 Ó csak egyszer jusson öntudatra,
 És önérzet hívja talpra őt:
 Vért se ontson, mégis megmutatja,
 Hogy kicsinyből óriásra nőtt!

Akkor lesz majd megdicsőülésem,
 Hogyha végig vívtad e tusát,
 S győzve minden gyáva csüggedésen,
 Hallom a népfelség himnuszát!
 Még az ércben is megérzi lelkem,
 Megmaradt-e régi Istened,
 Áldva-sújtva örködvén szünetlen,
 Mint az élő lelkiismeret!
 Hol van, aki most is elmaradna?
 Hol van, aki kételkedni mer?
 Nézz előre, ismerj tenmagadra,
 S küzdj jogodnak ellenségivel!
 Munkádat ha bölcsesség vezérli,
 Elvégezni lesz elég erőd;
 És ha szépség dísz is kíséri:
 Bizton állhatsz a világ előtt!

Hadd zengjen a dal . . .

Hadd zengjen a dal kivivott diadalt,
 Hadd zengjen az ének hálaimát,
 Harsogja örömmámorban a dalt
 Minden magyar a hon bérc- s völgyein át!
 Egy gondolat égjen az ifju kebelben,
 Egy vágy, mely az agg ajkán epedez;
 Ünnepre siessünk távolba-közelben:
 Ó mert a szabadság ünnepe ez!
 Mi vagy te csodás hatalom, te derűs ég,
 Mi vagy te szabadság, mi vagy minekünk,
 Hogy véled a fájdalom is gyönyörűség,
 Hogy nélküled boldogok nem lehetünk! ?

Megdobban alattad a föld, a nyitott sír,
 Megmozdul a kar, fellángol az agy,
 Megdobban a szív s örömébe zokog, sír ...
 Lelkünknek imádatos Istene vagy!

... Egy volt a magyar, diadalmas, erős,
 Ajkán amikor szent esküje szólt,
 Nagy volt a magyar, mindegyike hős,
 Mikor ágyudörej kísérte a szót.
 Küzdött, le-leroskadt a Golgota útján,
 Vérrózsa fakadt nagy tetteinél,
 S a végtelen útnak felére se jutván
 Meghalt — — de az eszme a sírban is él!

Nézd, nézd, hogyan int lantjával a dalnok:
 Lelket az eszme, a gondolat ad!
 Nézd, nézd, hogyan int kardjával a bajnok:
 Gyáva az, a ki megadja magát!
 Mily büszke, dicső faj, mily drága, nemes vér,
 Mily szent a kibontott zászlón az ige:
 Egy légven a hon s minden fia testvér,
 S még a pokol sem döntheti le!

Nem döntheti semmi le már a magasból,
 Ott áll a szobor fenn a hegy tetején,
 Nem veszt soha többet a fénysugarakból:
 Oltárain áldoz az ifju, a vén.
 Fölkelt a nap és im eloszlik az éjjel,
 Megszűnt az egetrázó zivatar,
 Békében a nemzet, vagy szembe veszéllyel
 Munkálni, haladni, győzni akar!

Előre tehát! s ki az üdvöt ígérted,
 Állj meg, ragyogó fény, lelkem előtt:
 Áldd meg, kik a harcban elestének érted,
 S adj ezután is a harcra erőt!

Félszázad alatt ha letűnt ama rabság:
 Fent szálljon a lélek, feszüljön a kar,
 Műveljen örökre csodát a szabadság,
 Hadd tudj a világ, mi a Talpra magyar!

Petőfi.

Hirtelen jött, mint a hulló csillag,
 Hirtelen tűnt, mint az üstökös;
 Lányha kornak léha nemzedéke,
 Jöjj, ítélj és koszorút kötözz!
 Nézz a fénybe, ó milyen vakító,
 Őt ragyogja ott be szüntelen:
 Dalnokát a lángoló szabadság,
 Dalnokát az édes szerelem!

Honnan jöttél, hosszú századoknak
 Messiásként várva-várt fia?
 Mért, hogy addig lánc csörgött kezünkön,
 S annyi vérnek kellett folynia?
 Más időkben is dalolt a költő,
 Más időkben is feszült a kar:
 Ah, te a kort, a nagyot, megértéd,
 És megérte téged a magyar!

Ó mikor felharsant a kiáltás:
 Talpra magyar! — mint az áradat,
 Támad a hős, s ajkán a hazával
 Bontva-döntve visz, sodor, ragad ...
 Amit a szó lelkesülve kezdett,
 Elvégezte azt a harci kard;
 Áshatod bár sírját: eltemetni
 Nem fogod, világ, a hős magyart!

Merre tűntél, ah, ki jóságédet
 Véreddel is megpecsételéd?
 Hol keressünk, hogy szent áldozatként
 Nyújtánók szívünket is feléd?
 Lent a pusztán, amit úgy szerettél?
 Adjatok, rónák, csókot neki!
 Fent a bérce, amit úgy csodáltál?
 Még az is fenséged hirdeti!
 Benne vagy te a kicsiny virágban,
 Melynek „megtiltani nem lehet,
 Hogy ne nyíljon” csalogány szavára,
 Mikor „eljön a szép kikelet!”
 Benne vagy a „reszkető bokorban,
 Reszkető szív” téged emleget,
 Egymagadban egy egész világnak,
 Nem tudom, „minek nevezzelek?!”
 Ő ne mondjátok, hogy sírja hol van,
 Ő ne „bántsa őt e gondolat,”
 Hogy lehetne sírja lent a porban,
 „A száguldó paripák alatt?”...
 Ünnepelni jöttünk, nem temetni,
 Lángra gyúlni lelke fényinél,
 S nem lesz álom „Istennek csodája,”
 Míg hiszünk, és míg Petőfi él!

Petőfiék sírja.

Hej, öreg korcsmáros, te se hitted volna,
 Hogy kétszer temessék fáradt csontodat!
 Jó anya, hű testvér, egymásra borúlva:
 Bánt-e még oly fájón az „egy gondolat?”

És ki „feleségek felesége“ voltál,
 Jut-e még eszedbe tépett fátyolod ?
 S szent-e még előtted, fiú, az az oltár,
 Melyen apád fénye oly fennen lobog ? !
 Nem, nem pihenhettek, akik úgy szerettek,
 Jeltelen sírokban, elfeledve rég ;
 Föllebbenti fátylát bús emlékezetnek,
 S ünnepelni jó a késő nemzedék.
 Csöndes enyészetnek hamvait levetvén,
 Nézzetek körül, mily hálás ez a kor :
 Népek sokaságán, síroknak keresztjén
 Múlt-jövő emléke-vágya egybeforr.
 Im köröttetek száz nagyja nemzetünknek
 Hant alól és hantról mind beszélni kezd :
 — A ti csillagotok vezetett bennünket,
 Idegen tán el se tudja hinni ezt ;
 Te vagy boldog anya, aki őt neveltet,
 Te vagy boldog testvér, kit ő szeretett,
 Te vagy boldog hitves, aki őt öleltet,
 Te vagy boldog gyermek, ha őt követed ! —
 Mért hogy úgy fáj mégis ez a szózat néktek ?
 Kérdésemre kérdés ajkról-ajkra száll :
 — Csillogó remények, hova kísértétek ?
 — Hát a mi Sándorunk mostan mit csinál ?
 — Mért nem hajtja fejét égő kebelemre,
 Míg én azt a zászlót varrom, hímezem ?
 — Hol találom sírját, hogy rajta pihenve
 Áldásért imára kulcsoljam kezem ? ...
 Nincsen itt, nem is lesz, soha ne is légyen,
 Ne is keressétek sírok éjjelén ;
 Nem meghalni jött ő, de azért hogy éljen,
 Mint egy tüzes oszlop, égi tünemény.

Ott van a madárnak édes-bús dalában,
 Szerelmet tanulni hozzá menjete!k!
 Ott van a mennydörgő zivatar szavában:
 Szabadságért mindent elszenvedjete!k!
 Ott robog, nézzéte!k, büszke paripáján,
 Bűvös lantja mellett felcsillan a kard,
 Fényes hadak-útján, elérhetlen pályán
 Óriásra nő és mind magasbra tart.
 Egy sugárt szemedből, egy szikrát szivedből,
 Szebb jövőnk reményét tőlünk el ne vedd,
 Mert a magas hegynek drága szobra megdől,
 Hogyha meg nem értjük a te lelkedet!

Március 15.

Mért nincs a tavasznak mostan is virága?
 Mért késik az áldott, dalos kikelet?
 Várjuk, egyre várjuk, hajh, de mind hiába:
 Nincs se künn, se benn ma éltető meleg.
 Mintha ez a szent nap nem a miénk volna,
 Megfogyott fényéhez újat nem kapott ...
 Ne is beszéljünk hát soha többé róla?
 Elfelede!tük volna azt a tegnapot?
 Emléknek oly fényes, tettnek dicsőséges,
 Törhetetlen hittel büszkén biztató,
 Oly édesen fájó, oly gyönyörűséges,
 Nincs a történetben hozzá fogható!
 Úgy jött, mint a piros hajnal hasadása,
 Jötte, diadalma — néhány pillanat,
 S feltör a szabadság elszánt harsogása,
 Szárnyat ölt az eszme, száll a gondolat!

Mért nincs az eszmének most is katonája ?

Mért nincsen a szívben most is akarat ?

Nézzük, egyre nézzük, hogy taposnak rája,

Nem törünk : meghajlunk végzetünk alatt.

Egyenlőkké lettünk a — megalkuvásban,

Szép vetésünk megdőlt, s learatja más ...

Ezért küzdöttek hát mesésen, csodásan ?

Ezt várták tetőled, nagy Feltámadás ?

Nem kérdezte senki, mit kínálnak érte,

Önként, lelkesülten adta mindenét,

Drága kincsnek árán olcsó volt az élte,

Szép halála volt, mert életet remélt !

Megrendült a föld is a nagy áldozatra,

Vérkeresztségünkben egy világ csodált,

Megnyílt a jövő s fiává fogadta

Boldog nemzedékek végtelen sorát.

Mért nincsen e földnek most is oly varázsa,

Hogy rögéhez kötné minden gyermekét ?

Látjuk, egyre látjuk, hogy kél jobb hazába

Nekibúsult népe szép reményekért ...

Oly sokan volnánk, hogy vére veszteségét

Meg nem érzi többé árva nemzetünk ?

Szertehullásunknak sohse érjük végét ?

Testvérünkön többé nem segíthetünk ?

Gondtalan lelket fáraszták a gondok,

Hogy ne dobd a sárba azt a szép babért ;

Elpuhult testedről tépd le azt a rongyot,

Melyért idegennek adtál drága bért,

Vedd hasznát a karnak, bár nem forgat kardot,

Adj az éhezőnek munkát, kenyeret ;

Könnyeit nem látod, jajját meg nem hallod ?

Nem félsz, hogy lesújt a lelkiismeret ?

Mért nincs oly erőm, hogy világgá kiáltsam :
 Testvérim, mentsük meg, ami menthető !
 Megtépett zászlónknak inkább vesztét lássam,
 Mint hogy folt tapadjon hozzá, égető ...
 Fel hát azt a zászlót, hősök lobogóját,
 Esküdjünk, hogy hozzá hívebbek leszünk,
 Értsük meg a kornak dörgő riadóját,
 Mert hazánk is elvész, ha mi elveszünk !

A királyhoz.

Felséges úr, kit nemzetek javára
 Isten kegyelme trónra ültetett,
 Kitől a népek milliója várja
 A biztos, békés, boldog életet :
 Fölkent fejedre szálljon annyi áldás,
 Amennyi hű szív hódolatja vár,
 Hogy égre törjön minden üdvkiáltás :
 Sokáig éljen a magyar király !
 Legyen személyed szent és sérthetetlen !
 Ugy állj felettünk, mint apostolunk :
 Határtalan nagy fényben, tiszteletben,
 Kinek szabadon, büszkén hódolunk.
 Nem a palástban és nem a jogarban,
 Magadban hordozd azt az őserőt,
 Amely parancsol vészben és viharban :
 Hajoljatok meg a király előtt !
 Legyen hatalmad szikla, törhetetlen,
 Hogy el ne mossa népek árja sem ;
 Legyen kivont kard, melytől visszaretten
 Minden gonoszság szégyenteljesen.

Növeld a jog s a törvény szellemében,
 Ne add hiába, könnyen el ne vedd;
 Osztó igazság álljon őrt keményen
 Királyi trónod s szent hazánk felett!

Legyen szerencséd tartós, mérhetetlen,
 Hogy nagy csapások elkerüljenek;
 Mindenha állj meg jó föltételekben,
 Lelked csalódás sohse törje meg!
 Munkáld a békét híven és sikerrel,
 Így érhetünk nagy céljaink felé;
 Ezért, ha kell, a terhet is viseld el:
 Tiéd a gond, az áldás Istené!

Legyen bizalmad megrendíthetetlen,
 Boldog jövővel biztató remény;
 Keresd a tiszta, hű, igaz szivekben,
 Hol nem vészett ki még az őserény.
 Szeresd e földet, melyben ezredéve
 Hősök porából támad új vitéz;
 Szeresd e népet, mely bezár szívébe,
 S egy jó szavadra élni-halni kész!

Felséges úr, kit nemzetek javára
 Isten kegyelme trónra ültetett,
 Kitől a népek milliója várja
 A biztos, békés, boldog életet:
 Fölkent fejedre szálljon annyi áldás,
 Amennyi hű szív hódolatja vár,
 Hogy égre törjön minden üdvkiáltás:
 Sokáig éljen a magyar király!

Strófák

Benczúr Gyula ünnepére.

Mily összekúszált vágyak, szenvedélyek,
 Meddő tusában mennyi őserő!
 Mily szertehúzó milliónyi érdek,
 Mindenkiiben csak ellent ismerő!
 Mily forgatagja bűnnek és erénynek,
 Nyugalmat még a sírban sem lelő!
 Ez hát az élet? felriadvá kérdem;
 Ez hát az ember minden munkatéren?

Jer, jer művészet ihlető varázsa:
 Tisztább világba vidd a lelkemet;
 A sok kicsinyes küszködést ne lássa,
 Célját s becsét csak benned lelje meg!
 Te adj ajkamra szót a vallomásra,
 Melyért hevül s amelytől megremeg...
 Jer, s boldogabb és szebb hazát ha festel:
 Magára leljen benned ő, a Mester!

Hisz ami szépet szőhetett nagy eszme
 S szolgálatára hívatott anyag:
 A honfi álmát, messze révedezve,
 Hogy régi hősök feltámadjanak,
 A szín pompáját, mely körülövezze,
 Hogy tündököljön mind, akár a nap,
 Egyszerre vigaszt s biztatást keresvén —
 Mind ott találod szellemén s ecsetjén!

Im a homokból, szélemelte halmán
 Körültekintve, szárnyat bontogat;
 Im a romokból, egy nemzet siralmán
 Szívébe kap száz fájo gondolat,

S az ősi fénynek leplét feltakarván,
 Próféta-lelke gyújtó lángot ad ...
 Így alkotott a bölcsesség s erőnek
 Szép műve példát ember és időnek !

Nézz vissza, lelkem, élte hajnalára :
 Népén bilincsre, vásznán búra lelsz ;
 Gondolj Hunyadi László búcsujára,
 És arra, hogy rab Rákóczi Ferenc !
 Karod lekötve, és szemed lezárva
 Feledj, magyar, ha tudsz, s okúlj, ha mersz...
 A vér, a lánc s könny emlékedbe vésve
 Megannyi intés egy szent esküvésre !

Művelt magyar légy ! Vajk keresztelésén
 Átérzem a cél bűvös távlatát :
 Megvívta harcát a borúlat és fény,
 S a harcos ökle békejobbra vált !
 De hajh, ez új kor szárnyalebbenésén
 Keblem megint egy sóhaj hatja át :
 Mért, hogy magát meg nem világosítván
 Ma is sok a Vajk, és kevés az István ? !

Szabad magyar légy ! Elveszett Budának
 Hős visszafoglalásán forj be, seb ;
 Mert bár a régi árnyak visszajárnak :
 Egy ellenséggel újra kevesebb !
 S ha megviselt a szégyen és a bánat :
 A győzedelmi mámor édesebb !
 A holtat is idézi e csodára
 A bajnok kürtös büszke harsonája !

S ünnepre jönnek hosszú változatban
 — Hírnévnek útján egy-egy állomás —

Arcok, virágok, színben és alakban
 Mind új siker, mert a hatása más ;
 A szép bacchansnő szinte halhatatlan,
 Oly ifju rajta mindegyik vonás ;
 Életre kelnek, ő lehelle rájuk,
 Világra szóló udvarok s királyok !

És lelkesítve int egy ezredévnek
 Emléke, vágya királyi műveden ;
 Szívek megnyílnak és ajkak beszélnek :
 Létünk alapja törvény s jog legyen !
 Így egybeforr majd Árpád nemzetének
 Minden magyarja völgyön és hegyen ...
 Ezt érezéd te, s életed jutalma :
 Hogy szebb jövőnkért küzdünk élve-halva !

Boldog te, hogy így nagy harmóniába
 Fűződött élted és művészeted :
 Sem átok el nem űze a világba,
 Sem csalfa fény el nem szédíthetett !
 És boldogok mi, hogyha nem hiába
 Ébresztgetéd e fásult nemzetet ...
 S e föld, elédbbe szórván szép virágít,
 Boldog, hogy egykor bölcsőd ringatá itt !

Isten hozott hát, az örök teremtés,
 Örök művészet áldó Istene !
 Légy karjain, mint eddig is, szerencsés,
 Békében élj magaddal és vele !
 Ízlést tanítva, multat és jelent és
 Jövőt a kártól más ki mentene ? ...
 S ha megdobálnak ifju óriások :
 Ez a te legnagyobb magasztalásod !

... Elnézem a forrást, amint előre-,
 Mindig előre-törve útra kél;
 Távol honától kap nagyobb erőre,
 S ott legnagyobb, hol útja véget ér
 Az Óceánban felsóhajt, s belőle
 Tenyéryni felhőt visszahajt a szél ...
 Ó áldott harmat otthoni fűszálon —
 Szent, néma könny: rád ég áldása szálljon !

Benczúr lelke.

Mit keresnéd sírja mélyén
 Szellemének kincseit?
 Szebb hazában újra élvén,
 Benczúr lelke nincsen itt!
 Mért tapadsz a föld porához,
 Mint a nyüzsgő hangyaboly?
 Hogy nevének híven áldozz:
 Bölcséjéhez vándorolj!

Mint a napnak fénysugára,
 Hogyha tiszta csepphez ért,
 Megtörlik rajt, s mind kitárja
 Színpompája kellemét:
 Mesterünknek tiszta lelkét
 Istenszakra járta át,
 S emberöltők ünnepelték
 Színpompája mámorát!

Felvonúlnak, lángra gyúlnak
 Ifjuságunk álmai,

Szent varázsát, mély hatását
 Nincs elég szónk áldani ;
 Egy virágban mennyi élet,
 Egy alakban mily erő :
 Jaj neked, ha meg nem érted,
 Mért olyan szép s megnyerő !

Mert e szikrát drága prizma :
 Benczúr lelke törte meg ;
 Nemcsak a fényt adja vissza,
 Érzened kell, mily meleg !
 A művésznél több az ember,
 S érdemében még nagyobb ;
 Magyar szívünk büszkébben ver,
 Mert e példa ránk ragyog !

Néked is szól, ha magyar vagy :
 Volt nekünk már nagy nevünk,
 S amilyen volt, épp olyan nagy
 Lesz, ha el nem csüggedünk ;
 Eltiporhat a bitor had :
 Önbizalmunk talpra áll,
 S a dicső hit megdicsőít,
 Mint a mestert a halál !

Nincs erőd ma szárnyra kelni ?
 Tegnap is volt szenvedés ;
 Nincs szived ma ünnepelni ?
 Holnap is lesz ébredés !
 Múlt s jövő, lét s enyészet
 Mind csak röpke pillanat :
 Ám babérja a művésznak
 Mindörökre megmarad !

Vörösmarty szobra.

Régi dicsőségünk nem késik az éji homályban,
 Nemzete nagyjaiért tette hevül a magyar.
 Győz ama szent akarat bérce és völgy gazdag ölében,
 Áldozatot követel: hozzuk az áldozatot!
 S ím az örök Szózat diadalnak büszke tetője,
 Ott van a bölcsőnkénél, véle takar be a sír;
 És a magyar költő nem hontalan itt a hazában,
 „Élő szobrot“ emel néki az „árva anya!“

Jókai.

Amit az ifju remél s az öreg hálás lehet érte:
 Álmaim és vigaszom mind teneked köszönöm.

Katona Lajos.

Harcba dicső a halál; de csapás, ha időnek előtte
 A tudomány mezején esnek el a Katonák!

IV. Károly.

Életet, országot, koronát vesztett idegenben;
 Lesz-e nekünk éltünk, lesz-e hazánk s koronánk?!

Tisza.

Hol van a büszke magyar, hol a hőslélek, hol a férfi?
Életiben Tisza volt, holta után Tisza lett!

Beőthy Zsolt.

Beőthyre néz lobogó tele várakozással az ifjú,
Mesteri ajkairól lesve a széptudományt.
Beőthyre hallgat utóbb csupa lelkesedéssel a férfi,
Benne becsülve a nagy s bölcs irodalmi vezért.
Beőthyben él igazán tele gazdagodással a nemzet
A szép, jó s az igaz szent ideáljaiért!

Rákosi Jenő.

Írók, kik ifjan bölcsekké lettek,
Világítottak, melegitettek,
Itt is vetettek, ott is takartak,
S tán el is érték, amit akartak:
Sokan vannak ők —
Valahogy mégse Rákosi Jenők!

De nyolcvan évvel ifjúi hévvel
Írván jövőnknek izzó hitével,
Hogy talpra álljon nemzeti létünk:
Nap-nap mellett csak egy küzd miértünk,
S ez egyetlen ő —
A harcos, győztes Rákosi Jenő!

A magyar költőkhöz.

Magyar költők, búsan kérdem tőletek :
 Hova tűnt el lángban égő lelketek ?
 Mért foszlott úgy szerteszéjjel hiába,
 Mért nem ragyog égi fénnel
 Mécsesetek világa ? !

S ha már lelket nem várhatunk tőletek :
 Hova lett a mesemondó kedvetek ?
 Felváltjátok aprópénzre hiába,
 Gyim-gyom között fonnyad-hervad
 Kis kertetek virága !

Ki tiltja meg, mi tiltja meg tinéktek,
 Hogy az igaz honszerelmet zengjétek ?
 Mért, hogy e szó ajkatokon agg rege ?
 Hogy buzduljon dalotokon
 Millióknak serege ?

Ki parancsol, mi parancsol tirátok,
 Hogy örökös panaszotok sírjátok ?
 Mért sugallja romlott érzés mind a dalt ?
 Hogy lehessen gyáva könnyel
 Könnyen vívni diadalt ? !

Mondjátok meg, tudjátok-e igazán,
 Mik voltatok nemzetünknek hajdanán ?
 Sötét éjben világító oszlopok,
 Magatokra dicsőséget,
 Ránk meg áldást hoztatok !

Nézzetek szét, s érzitek majd igazán,
 Alig van már hívetek e szép hazán ;

Álistenek imádói, rabjai,
Nem lesz oka népeteknek
Neveteket áldani!

Elgondolom, mily jó volna tirátok,
Hogyha minden kincseinket látnátok :
Nem mennétek idegenbe példáért,
Nem adnátok igaz magyar
Szívünket a viláért!

Elgondolom, s úgy kívánom tinéktek,
Mulasztástok ne maradjon nagy véték ;
Nem mennének idegenbe fiaink,
Szebb hazában, jobb hazában
Itthon élne, halna mind!

Ne ragyogjon más dicsőség tinéktek :
Ősi nagyság ihletését vegyétek ;
Kis csolnokon nagy tengeren evezünk,
Gyenge fővel, gyenge karral
Menthetetlen elveszünk!

Magyar költők, ezért mondom tinéktek,
Ajkatokra lelketeket tegyétek ;
És ha nem gyűjt, s végzetünket betöltők :
Nem voltatok, nem is lesztek
Se magyarok, se költők!

A mélységből.

Horthy Miklós.

Horthy Miklós azt üzenté :
Ne sirj magyar, szívem szentje :
Gyalázatunk tengerébül
Szebb jövődönk vára épül.
Éljen a magyar szabadság,
Éljen a haza !

Horthy Miklós azt üzenté :
Ne bizz, magyar, idegenbe !
Ezer sebünk ő nem érzi,
Csak a maga hasznát nézi.
Éljen a magyar becsület,
Éljen a haza !

Horthy Miklós azt üzenté :
Ne félj, magyar, senkitül se !
Van még erőnk s lesz fegyverünk
Minden csapást leküzdenünk.
Éljen a magyar dicsőség,
Éljen a haza !

—

Szegény hazánk . . .

Szegény hazánk dicső múltja

Olyan, mint egy álom :

Tündérújjak szövegették

Hímes aranyszálon.

Jó csillaga vezérelte

Hosszú ezer évig,

Híre-neve felhatott a

Magasságos égig !

Fény a régi dicsőségre

Sehol elég nincsen :

Ennek a nagy és hatalmas,

Tűzben-vészben diadalmas,

Ellenséget elgázoló,

Jóbarátot jutalmazó,

Becsületes magyarságnak

Ködbevesző emlékét is

Megáldja az Isten !

Szegény hazánk bús jelene

Olyan, mint egy rémkép :

Balsorsunknak bánatára

Nem is lehet mérték.

Csillagtalan éjnek lesz-e

Hajnal-hasadása ?

Hisz e nemzet vesztit érzi :

Saját sírját ássa !

Árny a mai gyalázatra

Elegendő nincsen :

Ennek a csúf, haszonleső,

Mindenben csak pénzt kereső,

Tisztességre mit sem adó,

Árdrágító, hittagadó,

Szégyenfoltos magyarságnak
Elkorcsosult nemzedékét
Megverte az Isten!

Szegény hazánk szebb jövője
Olyan, mint egy szentség:
Könnyeinken átszűrődő
Mennyei jelenség.
Hol van a szem lobogása?
Hol van a szív lángja?
Hol a kar, mely bilincsünket
Szereszéjjel vágja?
Vér a magyar küzdelemhez
Soha elég nincsen:
Nemzetemnek ifjuságát,
Reménységét, boldogságát
Szent hitében, szent hevében
— Mint valaha réges-régen —
Győzve minden ellenségen
Diadalról-diadalra
Segitse az Isten!

Újjászületés.

Mikor szakad már vége a pokolnak,
Mely háborogva tombol ellenünk?
Mikor szabad már hajnalodra, holnap,
Szent békevággyal feltekintenünk?!
Az elmulandót nincs mód eltemetni.
Az eljövendő nem tud megszületni,
S a szörnyű kétség zajgó tengerén,
Nincs már elég hit, nincs elég remény ...

Ó mennyi mindent kell a sírnak adnunk,
 Ó mennyi eszményt, mennyi drága vért;
 Ember-nevünket is meg kell tagadnunk,

S nem tudja senki, senki, hogy miért!
 Hol van, ki ezt a sziklát eltaszítja?
 Hol van, ki ezt a láncot szétszakítja?

Honnan vegyünk ma annyi új erőt,
 Mint őseink négy századév előtt?!

Az volt a hajnal ... égi fény sugára

Villant a sűrű vakhomályon át;

A hű s igaz szív ráeszmélt magára,

És megtalálta újra önmagát.

Ha mennybeszálló szárnya nincs a hitnek,

Az érdemek mankói nem segítenek;

Maradjon tiszta, mint a liliom,

Hitforrásunk: az evangéliom!

Az volt a lélek, a rettenthetetlen,

Mely megtörik, de el nem tántorul;

Erős várát a lelkiismeretben

Az Úr igéje adta sátorul.

Egy az igazság, s az teszen szabaddá ...

Csak egy az út, az élet: bízod magad rá;

Ott áll a férfi, másképp nem tehet:

„A fundamentom egyszer vettetett!”

Az volt a harc, a szellem fegyverével,

Örök, dicső, nem földi kincsekért;

Mint akít Isten kardja hív s vezérel:

Aki elindult, vissza egy se tért ...

Hány vértanúság lett a hitnek ára,

Hányan jutottak rémes Golgotára!

Volt ördög annyi, mint házon cserep,

De véle szembeszállt a hős sereg!

Az volt a fényes győzelem, dicsőség,
 Amely feloldá a rabelkeket,
 Midőn az eszme ünnepelte hőjét,
 S az ég a földre visszatérhetett!
 A rejtett titkok zára mind lepattant,
 Nem, nem lehet megölni halhatatlant,
 És visszavívni életet, jogot:
 Ember, világ, kor mind megújhodott!
 Teremt-e még az Úr egy új világot,
 Mely e dicső kor nyomdokába jó?
 Pusztítva bár, tisztítanak-é a lángok,
 Hogy szebb, magasztosb légyen a jövő?!
 Vagy mindhalálíg hordja átka terhét,
 És eltiporva hörgi végkeservét,
 Hogy győztesen bár, el kell buknia,
 S áldást hiába vár a bűn fia!?
 Újjászületni főben és tagokban,
 Építeni a nagy égés romjait,
 Ember, ha szíved-lelked összedobban:
 Mozdúl a szikla, hullnak láncaid!
 S ha szenvedésed jajja égig ér el:
 Küzdj, vívj tovább a béke fegyverével,
 Mert így jön el a várvavárt, csodás,
 Világmegváltó, új feltámadás!

A munka nevében.

Hallottad a szót, hogy „Talpra magyar!”
 Megrendül a föld is alatta:
 A nemzet, az Isten egyet akar,
 S betelt, ime, szent akaratja!

Ó áldozatúl joggal követelnek
 A hősök alakjai tőled
 Emléket a múltnak, munkát a jelennek,
 Hitet és reményt a jövőnek.

Emléket a múltnak! ... Bús könnyei hulltak
 Láncára a büszke magyarnak,
 Így élni se vágyván, meghalni tanulnak,
 Elszántan a vészbe rohannak ...
 Fölzúg a szabad szó, láng gyúl ki a szemben,
 Milliók tüze csap fel a lángban, —
 Lesújt a szabad kar vésznél tüzesebben,
 S vérrózsa virúl a nyomában.

Ó szent az a vér is, é szent ez a föld is ...
 A harc riadói mutassák,
 Bár majd letiport is, bár majd lesöpört is,
 Belőle fakadt a szabadság!
 Mindent emez egyért, ám nélküle semmit!
 Nem kérte a nép: követelte,
 Jósorsban ez áld meg, balsorsban ez enyhít —
 S tettben ragyogott csodalelke!

Munkát a jelennek! ... Munkára pihennek
 Sírjokban a mártír-elődök;
 Ám hogyha kikelnek s előnkbe teremnek:
 Tudunk-e megállni előttök?!

Vajh, megvan-e most is nálunk az örökség?
 Virúl-e tovább is az a rózsza? ..
 Vagy hajnali álom volt mind a dicsőség,
 S nem tud unokája se róla?!

Hadd vesszen a meddő, munkátalan élet!
 Fel, küzdeni ésszel, erővel!

Úgy állhat az egyes, a nemzet úgy élhet,
 Ha nő, gyarapúl az idővel.
 A munka tesz egyenlőn nemesekké,
 Próbája a férfi-erőnek;
 Hatalmas a szó, ám az érdem a tetté —
 Ez záloga messze jövőnek!

Reményt a jövőnek! ... Ki lát az időnek
 Mélységibe, végtelenébe?
 A régi fenyőnek új ágai nőnek,
 S romján se szakad soha vége!
 Mert büszke fejét bár száz baj övezze:
 Meghajlani nem tud előtte;
 Megtörheti szélvész, leterítheti fejsze,
 De él gyökerében örökre!

Ha van jogod élni, maroknyi magyarság,
 Ha mind a hazádfia testvér:
 Ledönthet az önkény, megfojthat a rabság —
 Élsz, bárha ezerszer elesnél!
 S ha van jogod egykor nagy nemzeti létre
 Erődnék az öntudatában:
 Munkálva, kitarva, haladva, remélve
 Nem nézel az égre hiában!

Hallottad a szót, hogy „Talpra magyar!”
 Megrendül a föld is alatta:
 A nemzet, az Isten egyet akar,
 S betelt, ime, szent akaratja!
 Az ősi dicsőség tört fénye veszendő,
 Csak példa lehet ma belőle;
 Miénk a jelen, és miénk a jövő —
 A munka nevében előre!

A bolgár nemzethez.

Üdv néked a jog s az igazság
 Győzelme nevében
 Testvéri szivünkéből,
 Évezreden át
 Keletnek acélkezű
 Bajnoka, bolgár !

Te láttad a gyilkot,
 Mit az elveteműltség
 Felbujtogatott hada vert
 Két hű sziven át
 Két hosszutürelmű
 Nemzet kebelébe ;
 Te láttad az üszköt,
 Mit a kapzsi gonoszság
 Bűnöskezű gyujtogatója dobott
 A vén Európa
 Fejedelmi lakának
 Rozzant födelére !

A háboru szörnyü csapásaitól
 Sajgó sebeid
 Rövid évek alatt
 Még behegedni se kezdtek ;
 Még csonka határaidon
 Idegen taposása alatt
 Vérharmatosan
 Senyved a fű, a virág :
 S ma újra kicsillan a tűz,
 A harc tüze, lángja szemedből ;
 Búsult haragodban a lélek
 Nagy lángja magasra lobog ;

Elszánt fajod újra kezébe ragadja
Életre-halálra a fegyvert !

Ide azt a kezét,
Jobbját a lenézett,
Százszor legyalázott
Tiszta, nemes becsületnek !
Békében a munka
Cserzette vörösre, keményre ;
Hadd mossa a hadban az ellen
Vére fehérre !

E kézszorításban az ősi erények
Megbecsülése
Forrasztja szorossá
A régi rokonvér
Kapcsolatát ;
E kézszorításnak
Érezze csodás erejét
Minden gonosz indulat, ármány,
Zsarnoki önkény,
Esküszegés ! ...

Velünk a hadak leverője, a germán,
Napnyugaton ;
Velünk bont lobogót a muzulmán
Napkeleten :
Hadd jöjjön ezerfejű réme az észak
Szörnyetegének ;
Tomboljon a hittagadó nyomorúlt,
Csúf szégyene délnek :
Az álnok, a fojtogató hatalom
Megtörik itten e büszke falon,

El kell pusztulnia végkép;
 Mi hitünk erejével,
 Vérünk melegével
 Vívjuk ki az isteni békét!

A rokkantakért.

Leteszem ma a tollat, a könyvet:
 Ma a fegyverek ércszava jár;
 Sokasodnak a sírok, a könnyek:
 Szedi áldozatát a halál ...
 Feketén sorakoznak a gondok,
 Anya szíve hiába vigyáz,
 Akit eltemetünk, az a boldog,
 Siratója a nemzeti gyász ...
 Hazajönnek az ifju vitézek,
 Kipírúlnak a hős daliák,
 Mosolyuk, szavuk édes ígézet,
 Nekik él, nekik áll a világ!
 Ki ne várja, csodálja, szeresse
 Fiainkat a béke ölén?
 Ha reá ragyogott a szerencse:
 Koronája a nemzeti fény ...
 De mit érez a harc nyomoréka,
 Kinek élete lassu halál?
 Kenyeret kereső keze béma,
 Akadozva falábakon áll ...
 Ha zokogva borúl a kilincstre,
 Ne zavard el az esdekelőt:
 A te jobb kezed áldva segítse,
 Simogassa, emelje fel őt!

S kit a szörnyü, a balkezü végzet
 Örök éjbe taszítva lenyom :
 Nyomorát, panaszát ha nem érzed...
 Ki segít a világtalanon ?
 Ha szemét ki se sírja veresre,
 Ha senki se hallja szavát :
 A te jó szived áldva vezesse
 Szeretettel az életen át !

Eszelős kacagás rohamával
 Hadonászgat a tébolyodott ;
 Szava, arca, tekintete rávall :
 Ez az élet a sírba jutott ...
 Pihenőre ha nem lel a fáradt,
 Menedékre a bús hazatért :
 A mi lelkünk érzi a vádat,
 A nemzeti mártírokért !

Kipírúlt daliák hazajönnek :
 Jutalomkoszorúnk az övék ;
 Hőséért sokasodnak a könnyek :
 Kegyelet koszorúzza nevét ...
 De ki élte örök nyomorával
 Váltá meg a hősi halált :
 Érezze egy életen által
 A magyar szív napsugarát !

Ha minden erőnk odadása
 Igazán diadalt aratott,
 Ha a szíven a szív dobogása
 Kiapasztja a könnypatakot :
 Nem a fény, nem a nemzeti nagyság,
 Nem az ágyu, a fegyver, a kard,
 De a lélek, a szív, az igazság
 Teszi boldoggá a magyart !

Könnyek.

Nem azok a könnyek fájnak
 Mik arcunkon végig folynak :
 Balzsamcseppje lesz belőlük
 Szívemésztő fájdalomnak.

Nagy fájdalmat akkor is még
 Könnyen lehet elviselni,
 Ha szemünkből nem fakad könny,
 S „odalent már nem fáj semmi.“

Ó csak akkor nincs határa
 Emberi szív fájdalmának,
 Ha a titkolt, véres könnyek
 Mind befelé folydogálnak.

—

Jeltelen sírok.

Tele van az erdő
 Madárcsattogással,
 Szellőlebbenéssel,
 Fenyősusogással,
 Patakcsobogással.

Mindenütt az élet
 Ujjongását látom,
 S nem oszlik el mégsem
 Megilletődésem :
 Árny borong a fákon ...

Itt küzdött a világ
 Legszebb katonája ;

Erdő ! szemfedélként
 Egy-két falevélkét
 Hullattál-e rája ?

Szavadban egy nemzet
 Zokogása reszket :
 Azok a honvédek
 Megérdemelnének
 Egy kis fakeresztet !

Mégis jobb, hogy így van ...
 Nem hal meg a lélek :
 Jeltelen sírokból
 A ti porotokból
 Támad fel az élet.

S a feltámadásnak
 Szent zálogaképen
 Él, mint áldó béke,
 Nevetek emléke
 Mindnyájunk szívében !

—

A kárpáti falvak.

A háború tüzeiben,
 Mely mindent tönkretett :
 Szegény kárpáti falvak,
 Mennyit szenvedtetek !

Az volt csak a szerencsés,
 Kit sorsa hadba vitt :
 Nem élte át az inség
 Szörnyű csapásait ...

Gazdátlan áll a hajlék,
 Rablás emléke már ;
 Földönfutó lakója
 Ki tudja merre jár.

Templomnak, iskolának
 Falán sötét korom ;
 Tegnap megannyi oltár,
 Ma puszta, csonka rom ...

Mit vétett és mit ártott
 A nép, e bús sereg,
 Hogy Istennek haragja
 Így látogassa meg ?

Mért nincs tovább is élet
 E néma völgyeken ?
 Fájó kérdéseimre
 Választ ki ad nekem ?

— Legyen tovább is élet
 E szentelt tájakon ! —
 A nemzet riadóját
 Csodálva hallgatom.

Testvéreink, kik ott fenn
 Szükséget láttatok,
 A szenvedés bilincsét
 Le vesszük rólatok.

Egy szív ma minden ember,
 Miként a harc is egy :
 A vérmezőn halált oszt,
 Itthon segítni megy.

Mi drága volt tinéktek :
 A házi tűzhelyet
 Együtt építjük újjá,
 Hogy népét védje meg.

A hitnek és tudásnak
 Megifjult csarnokát
 A szép, a nagy jövőnek
 Reménye járja át ...

Ó váltsd a béke álmát
 Valóra, Istenünk :
 S boldog kárpáti falvak
 Hálája áld velünk !

—

A mi ünnepünk.

A mi ünnepünk ma nem diadalünnep,
 Nem büszke tanúja boldogító üdvnek :
 Szemünk lobogása, szívünk dobogása
 Belefúl egy fájó, néma zokogásba.
 Multunk és jövődönk gyászfátyolba vonva
 Mintha mindörökre kettészakadt volna,
 Megfogytunk, megtörtünk, s nem segít az ég sem
 Ennyi gyötrődésen, ennyi szenvedésen ...

A mi szenvedésünk nem múltó zivatar,
 Nem viharfelhő, mely villámokat takar ;
 Úgy borúlt be az ég hirtelen felettünk :
 Egyetlen csapásra mindent elvesztettünk.

Akármerre nézünk, bús romokat látunk,
Nincsen egy testvérünk, nincsen egy barátunk,
Szavunknak hitelét megrontja a gazság,
Mintha meghalt volna az örök igazság.

A mi igazságunk nem papirostörvény,
Nem nyelheti el a fenyegető örvény ;
Vérünket áldoztuk, mert a haza kérte,
Ha bűnösök voltunk, meglakoltunk érte ...
Hatalmi erővel elnyomhatnak minket,
Rabságban tarthatják sínylő véreinket :
Van Isten az égben, hogy földig alázza
Milliók önkényét milliók fohásza !

A mi imádságunk nem rebegő sóhaj,
Nem szavakba foglalt felpanaszkodó jaj :
Mégkövült fájdalom egy nemzetnek arcán
Rettenetes sorsán, méltatlan kudarcán ...
Uram, ki ismerhetsz, mert mindentudó vagy,
Uram, ki segíthetsz, mert mindenható vagy :
Törd meg elleninknek öldöklő hatalmát,
Halld meg a magyarnak elszánt fogadalmát !

A mi fogadalmunk nem homokba vájt szó,
Nem percnyi hevülés, szalmalángnak látszó :
Ha eddig széthúztunk, egyesülünk végre
Jelen boldogságra, jövő dicsőségre
Istenfélelemben, törvénytiszteletben,
Mindent megbocsátó emberszeretetben,
És ahogy megtartjuk szent fogadalmunkat,
Úgy töltsed be rajtunk nagy megváltásunkat !

A mi megváltásunk nem lehet ajándék,
Nem is lehet meddő, pusztá jámbor szándék ;

Aki élni gyenge, aki halni gyáva :
 Nem méltó az ember legszentebb jogára !
 Élni akarsz ? élj hát, de élj függetlenül,
 Halni akarsz ? halj meg, de szeplőtelenül !
 Halld meg a szózatot, értsd is meg, magyarom,
 S mondj rá igaz áment : akarom, akarom !

Dal az iglói diákokról.

Híres, nevezetes iglói diákok :
 Régi szeretettel gondolunk tirátok.
 Hány alföldi fiú járt a sétaplatzon,
 Hány szepesi kis lány lett alföldi asszony !
 Magyarságért izzó iglói diákok :
 Méltó büszkeséggel gondolunk tirátok.
 Szent kötelességben, hazaszeretben
 Helyt álltatok a nagy, vészes fergetegben !
 Rabságban sínylődő iglói diákok :
 Néma fájdalommal gondolunk tirátok.
 A ti szenvedéstek nagyobb, mint a többi :
 Mert a lelketeket akarják megölni !
 Büszke, dacos, kemény iglói diákok :
 Vérző reménységgel gondolunk tirátok.
 Rátok vár a munka, tüzes fiatalság,
 Jobbra fordítani szép hazánknak sorsát,
 S iglói diák lesz egész Magyarország !

Kovács István vértanu.

Elvakult, megvadult embergonoszságnak
 Áldozata voltál;
 Vértanúságoddal tisztább fényben ragyog
 Eszmény, haza, oltár.
 Minden könny, amelyet magyar férfilelkek
 Sírodra hullatnak:
 Hirdetője lesz az álmából felébredt
 Polgáröntudatnak!

Nem kell . . .

Nem kell nekünk senki másé,
 Igazságunk tiszta:
 Csonkitatlan szép hazánkat
 Adják nekünk vissza!

Nem kell nekünk Szerbiának,
 Boszniának földje;
 Miattunk még emlékét is
 Örök fátyol fődje!

De a Magyar Délvidéket,
 Bánátot és Bácskát.
 Nem engedjük idegennek,
 Bármennyire bántsák!

Nem kell nekünk Dalmátország,
 Bárkinek is jusson.
 Ámbár volna közünk hozzá
 Történeti jusson.

Hanem drága Fiuménket,
Koronánknak gyöngyét
Visszavenni minden áron
Sohse leszünk gyöngék!

Nem kell nekünk Csehországból,
Nem kell nekünk semmi ;
Megszoktuk e barátunkat
Ellenségnek venni.

De ha Magyar Felföldünket
Megsarcolja végkép :
Isten óvja haragunktól
Hitehagyott népét!

Nem kell nekünk Muszkaország,
Magának is terhe,
Vétekkal is meggyalázva,
Átokkal is verve.

De hogy újra gyujtogasson,
S szégyent mégse valljon :
Inkább egész Magyarország
Becsülettel haljon!

Nem kell nekünk Ausztria,
Soha nem is kellett,
Jóban-rosszban meglehetünk
Békén egymás mellett.

De ha mérges harapással
Kezdi ki a testünk :
Mátyás nyomán egyenesen
Bécsnek kell majd esnünk.

Nem kell nekünk Oláhország,
 Havasföld, Moldva ;
 Náluk még a csángónak is
 Rosszul megy a dolga.

Hanem kincses Erdélyünkért,
 Ha addig is élünk :
 Készek vagyunk kiöntani
 Utolsó csepp vérünk !

Nem kell nekünk semmi más, csak
 Igazságos béke,
 Másképen a háborúnak
 Soha nem lesz vége !

—

Lesz még egyszer . . .

Lesz még egyszer ünnep a világon !
 Ezt jósolta vígaszúl a költő :
 Lesz még ünnep, az öröm borával
 Szívet-lelket biztatón betöltő !
 Elnémúl a szörnyű vész haragja,
 Mely létünket sír felé ragadja ...

Béke, ó te szép reményvirág,
 Téged vár a lángragyúlt világ ;
 Vedd le rólunk baljós végzetünket,
 Tedd erőssé küzdő nemzetünket !

Lesz még egyszer ünnep a világon !
 Ezt ígérte nagy felbuzdulásunk ;

Lesz még ünnep, hogy keserves multa
 S bús jelenre szebb jövődöt lássunk !
 Vége lesz a hosszu küzdelemnek,
 Hol számunkra vérrozsák teremnek ...
 Béke, ó te dús reményvirág,
 Téged vár a meggyötört világ ;
 Vedd le rólunk súlyos végzetünket,
 Támogassad fáradt nemzetünket !

Lesz még egyszer ünnep a világon !
 Ezt harsogja keblünk minden vágya ;
 Lesz még ünnep, mert a szenvedésnek
 Vértanúit Isten is megáldja !
 Nincs elég babérunk hőseinknek, —
 Sorsunk mégis meggyalázna minket ? !
 Béke, ó te szent reményvirág,
 Téged vár a megrendült világ ;
 Vedd le rólunk átkos végzetünket,
 Bátorítsad megtört nemzetünket !

Lesz még egyszer ünnep a világon !
 Ezt munkálja minden honfilélek ;
 Lesz még ünnep, hogyha bűneinken
 Győzni fognak a nagy őserények !
 Akinek ma szégyenvermet ásnak,
 Holnap örvend a feltámadásnak ...
 Béke, egyetlen reményvirág,
 Téged vár a rombadőlt világ ;
 Vedd le rólunk gyászos végzetünket,
 Áldd meg, áldd meg bízó nemzetünket !

Szabad-e ?

Szabad-e örülni, mikor minden gyászol,
S minden magyar lélek vonaglik a gyásztól ?
Mikor lépten-nyomon sírok között járunk,
S nincs már elég könnyünk, nincs elég virágunk !

Szabad-e örülni, mikor özvegy, árva
Még csak a vigaszt is hasztalanul várja ?
Mikor odajutott régi büszkeségünk,
Hogy pirulás nélkül alamizsnát kérünk !

Szabad-e örülni, mikor ég a házunk,
S mégis, mint a gyermek, könnyelműen játszunk ?
Mikor pártoskodás tépi tán örökre
Azt, amit meghagyott az ellenség ökle !

Szabad-e örülni hiénák tanyáján,
Nemzetölő férgek sorvasztó munkáján,
Mikor minden bomlik, szertehúll, megszakad ? !
Nem szabad, nem szabad ! ...

Szabad-e örülni, mikor minden ébred,
S bimbóba zsendül a diadalmas élet ?
Mikor a harmatcsepp minden kis virágon
Újra tavaszt hirdet az egész világon !

Szabad-e örülni, mikor hazatérnek
Hosszú rabságból az apák, fiak, férjek ?
Mikor megfogyva bár, de törve nem : élünk,
Emelt fővel állunk s csak Istentől félünk !

Szabad-e örülni, mikor kárpótlásul
Az ég gondoskodik gazdag aratásrul ?
Mikor az a tudat enyhíti bánatunk,
Hogy ismét vállvetett munkához foghatunk !

Szabad-e örülni remény fakadásán,
 Szent, nagy fogadalmak szárnya csattogásán,
 Mikor tetté válnak a lángoló szavak ? !
 Szabad, szabad, szabad !

Madách.

Hallottad a szót, látod és megérted :
 „A gép forog, az alkotó pihen,“
 Változhatatlan mozgatják a gépet
 Az őserők az Úrnak képiben ;
 Törvények állnak őrt jórendje végett,
 Itt nem lehet nem, az ami igen, —
 S a szüntelen levésben-elmulásban
 Csodálatos, megnyugtató varázs van.

Mégis mit ér a nagy világegész,
 Ha nincs, aki csodálja őt, az ember ?
 S mit ér magában minden emberész,
 Ha nincs világa, mit kutatni nem mer,
 Csak titkon érzi, s lelke ködbe vész
 A mindörökre gyötrő sejtelemmel :
 Szeretni, hinni és csalódní kell,
 Amíg szívének cseppenként vérzik el ...

Ah, ezt a sorsot érte meg Madáchunk,
 És véle éli az embervilág ;
 Megérte és megírta, hogy belássunk
 A mélybe és magasba, s legkivált
 Hogy az legyen erőnk s vigasztalásunk :
 A végigszenvedett tragédiát,
 Egy cseppben tükrét a földnek és égnek,
 Egy műben tükrét az emberiségnek !

Ember volt : hitt, remélt és szeretett,
 S szörnyű csalódást nyert bús élte árán ;
 Költő volt : vérrel írt könnyverseket,
 És fellegére nem derült szivárvány ;
 Magyar volt : elragadta őt a tett,
 És elbukott a lét s nemlét határán ...
 Minden szava egy vesztett édené —
 Hozzád kiált, s te meg sem érzed-e ?

Ne menj a múlt évszázadokba messze,
 Tegnap csodáltad : milliók egy miatt !
 Nem lelkesített téged is az eszme,
 Amelyre ifju, agg úgy felriadt,
 Hogy talpra állt, s győzelme lett a veszte,
 Mert mérgezetlen lőtte a nyilat ? ! ...
 Te voltál, nemzetem, a hős, a bátor,
 S most rajtad rúg mind az orvgladiátor.

S nem volt nekünk is Miltiadeszünk,
 Ki milliókért hullt a sírgödörbe,
 Kiért örökre méltán könnyezünk,
 Kit meg nem érthetett a kor, a törpe,
 S megölte őt, akiben nemzetünk
 Egyetlenegy reményvirága tört le ...
 Kicsíny a sír, mégis felette nagy,
 Mert áldozatja, szent hazám, te vagy !

S nem látjuk-e mi is a feslett Róma
 Rút fertőben fetrengő kéjeit ?
 Élvezni mindent, míg miénk az óra,
 Ússzunk az árral, míg el nem merit ...
 Hol a kereszt, amely tehetne róla,
 Hol van, amely megváltaná, a hit ?
 Jelszó az is ma, mert amíg kimondjuk :
 Önvéreinket is máglyára hordjuk !

És nincsenek tán magyar Kepplerék,
Járomba tört, meg is csalt jó bolondok ?

A cédaság selyembe' hempereg,
Mig őt halálra sorvasztják a gondok ...

Vásárra visznek erényt, érdemet,
És, aki túlad rajta, az a boldog ;
Mi lesz, ha egyszer arra ébredünk,
Hogy becstelen lett régi jónevünk ? !

S el nem maradtak, ah, fejünkre nőttek
A véresajku, hitvány Dantonok ;

A kornak fergetegje hozta őket
Ledöntni minden oltárt, templomot,
És megmérgezni a könnyen hívőket,

Mig mind a falanszterbe tántorog ...
Kétszer csapott le a pokol szülötte,
És nemzetünk a sír szélére lökte !

Nem ott lebegsz-e, árva nemzetem,
Ég s föld között, miként Ádám az ürben ?

Széjjelszakitva, félig holt tetem,
Ott rág a fájdalom szünetlenül benn ;
És te nyugodnál meg a végzeten,
Ki visszasírsz e földre mindenünnen ? !

A nap kihűl, didergünk, éhezünk :
Sírunkban is magyarul érezünk !

A gép forog, de az Úr nem pihenhet :
Egy új világot fog teremteni,

Boldog hazát, hol férfiak teremnek,
S a bűnt lemossák Éva könnyei ...

Bizalmat adj szárnyúl a küzdelemnek,
És visszazeng a szó, az isteni :

Tragédiánkkal váljunk emberekké,
És élni fog e nemzet mindörökké ! !

Tartalom.

Felfelé	5— 24
A fészek dalaiból	25— 60
Ágról-ágra	61— 83
Nagy-Magyarország	84—123
A mélységből	124—148

Abbazia	68
A beteg költő	72
A bihari remete	100
A bolgár nemzethez	131
A Czenken	74
Akácvirág	15
A kárpáti falvak	136
A királyhoz	113
A legszebb virág	47
A magyar föld	87
A magyar költőkhöz	122
A mi ünnepünk	138
A munka nevében	128
Anyám s feleségem	50
A pillangó halála	63
Aranyvirágnak	55
A rokkantakért	133
A te lelked	26
Az élet útján	9
Az ifjúsághoz	79
Bálban	70

Bálványosvár ..	75
Benczúr lelke ..	118
Beöthy Zsolt ..	121
Bessenyei-serleg ..	97
Bessenyei szobránál ..	98
Bessenyei szülőháza ..	97
Békesség tinéktek ..	11
Boldog vagy-é ? ..	37
Czinka Panna Rodostóban ..	89
„Csak egy virágszált !“ ..	20
Csalogányszó ..	63
Dal az erdőről ..	61
Dal az életről ..	17
Dal az iglói diákokról ..	140
Egérfogó ..	71
Ezer év ..	84
Édes kicsi lányom ..	31
Élet, út és igazság ..	6
Fáradt vagy ..	45
Félsz a haláltól ..	46
Fiam bölcsője előtt ..	39
Fohász ..	5
Fürdön ..	33
Hadd zengjen a dal ..	106
Hajnalban ..	35
Halottak napján ..	20
Harangszó ..	7
Hét eszteneő ..	52
Hit ..	5
Horthy Miklós ..	124
Ibolyaszedés ..	28
Iskolai zászló ..	78
Itthon ..	54
Jeltelen sírok ..	135
Jókai ..	120
Karácsony ..	13
Katona Lajos ..	120
IV. Károly ..	120
Kedves napom van ..	49
Kis unokámmal ..	56

Kossuth	102
Kossuth szava	104
Kovács István vértanu	141
Könnyek	135
Lesz még egyszer ünnep	143
Madách	146
Magyar vagyok	86
Március 15	111
Másodvirágzás	58
Mikor olyan szomorúan	43
Nap	25
Nem kell	141
Október hatodikán	19
Orgonazúgás	3
Pacsirtaszó	67
Pardon, kisasszony!	29
Petőfi	108
Petőfiék sirja	109
Pihenő	36
Rákosi Jenő	121
Rákóczi emléke	95
Remélni és csalódni	9
Sajó Sándor verseskönyve	76
Sír a nóta	69
Strófák Benczúr Gyula ünnepére	115
Szabad-e?	145
Szegény hazánk	125
Szégyen a könny	27
Tábori kórházban	13
Tátraháza	68
Tengerszem	65
Tisza	121
Tisztáson	65
Utolsó ima	22
Újjászületés	126
Új ösvényen	22
Valami elpattant	58
Vénülünk	41
Vörösmarty szobra	120

se
Kö
ve
cir
mü
II.
csa
leg
m
Na
ver
ze
as
me
szö
sai
tás
zül
lan
fr
dec
köl
ség
ron
tisz

hár
mü
köl
tük
gás
ent
az
urr
mé
dek
dur
gyó
vig
ére
En
hat
tór
cso
ves
go
ra
csé
pé
tón
ny
Or
Jó
m
do
szö
kö
he

* (Orgonaszűrés.) (Vietórisz József versei, kiadta a szabolcsvármegyei Bessenvey-Kör Nyiregyházán.) Öt részre osztotta a verses könyvét Vietórisz József. I. Fölfelcím alá azokat foglalta, a mik vallásos és művészi hitének forrásából buzogtak elő; II. A fészek dalaiból címen a bensőséges családi élet, boldogság és kedves gond meleg kultuszának áldoz; III. Ágról-ágra címen a természetimádó dalait zengi; IV. Nagy Magyarország című részében hazafias verseit és végre V. A mélységből címen azokat foglalta össze, a mik nemzeti katasztrófánk nagy és szent győtreimeiből termettek s keserű fájdalom kitörései, átszöve a reménység és vágy derűs biztatásaival. A mint már ez a külsőséges beosztás is mutatja, Vietórisz József azok közül a magyar költők közül való, a kik a lantjuktól távol tudnak tartani minden frivolitást, minden léhaságot és tehát minden felületességet is és feltékenyen őrzik költői ideáljaik tisztaságát, a melyet szentségnek tartanak. Költészetét általában három erőteljes szóval tudnánk jellemezni: tisztaság, őszinteség, magyarosság. Mind a

három tulajdonsága lelkesedéssel, tüzzel, művészi gondnal egyesül verseiben s ezeket költőjük harmónikus lelki világának hű tükörévé avatja. Ezeket a nemes életfölfogással, sokszor áhitattal és mindig meleg entuziazmussal megírt verseket olvasván, az a megnyugtató és fölemelő érzés lett urrá rajtunk, hogy a költői lélek tisztasága mégis csak a legfelsőbbrendű isteni ajándék, a melynek az a hivatása, hogy az élet durvaságaival fölzaklatott emberi léleknek gyönyörködte nyujtsa az enyhítést és a vigasztalást. Az olvasó ezenkívül bizonyára érezni fogja Berzsenyi, Tompa, Ábrányi Emil, Pósa magyar költészetének nemes hatásait és erőteljes visszhangját is a Vietórisz József Orgonaszűrés-ében, ezüstcsengésű és formailag is változatos, kedves poézisében, tanítványai pedig hálával gondolnak a tudós és lelkiismeretes tanárra is, mert azt hisszük, boldog és szerencsés az az ifjúság, a melyet az élet első lépéseinél olyan kalauz vezet, a milyen Vietórisz József. A Bessenvey-Kör hagyományaihoz méltón cselekedett azzal, hogy az Orgonaszűrés-t kiadta, de elismerés illeti a Jóba Elek nyiregyházi nyomdáját is, a miért a mai papirosinségben is, talán áldozattal is, megmutatta, hogy becsületes és szép magyar könyvet a régi jó világ erkölce és ízlése szerint való kiállításban lehet a piacra bocsátani. (Igy.)

Jóba Elek
könyvnyomdája
Nyíregyháza
905—1923